

**Міністерство освіти і науки України
Державний торговельно-економічний університет
Вінницький торговельно-економічний інститут
Кафедра менеджменту та адміністрування**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

«Механізм взаємодії молоді та органів публічної влади в контексті реалізації
цілей сталого розвитку»

(за матеріалами УМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ
Черкаської області)

Здобувача вищої освіти
II курсу, групи ПУА-21д(м),
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
освітньої програми «Публічне
управління та адміністрування»
денної форми навчання

Яни
Ременюк

Науковий керівник
к.е.н., доцент

Наталя
Махначова

Гарант освітньої програми
к.н.держ.упр., доцент

Ірина
Ніколіна

Вінниця 2022

ЗМІСТ

ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДІ ТА ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	7
РОЗДІЛ 2 СУЧАСНИЙ СТАН ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДІ ТА УМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	14
2.1 Організаційна характеристика Уманської міської ради та основні завдання в контексті молодіжної політики	14
2.2 Механізми реалізації молодіжної політики на рівні територіальної громади	21
РОЗДІЛ 3 МОДЕРНІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДІ ТА УМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ	29
3.1 Механізми впровадження молодіжної політики в Уманській громаді з урахуванням досвіду країн ЄС	29
3.2 Напрями формування ефективного алгоритму взаємодії молоді та Уманської міської ради	36
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	46
ДОДАТКИ	51

ВСТУП

Актуальність теми. Протягом багатьох періодів розвитку державності молодим людям припадало брати участь у вирішальних справах у тій чи іншій країні. В свою чергу держава могла створювати умови, за яких молодь могла б розвиватися, їх права були б захищені, а головне – існували б механізми їх реалізації. Так само становлення, розвиток української держави та громадянського суспільства важко уявити без активної участі молоді, їх нових поглядів, креативності, активної життєвої позиції на місцевому рівні у забезпеченні сталого розвитку громад.

Останні теоретичні положення реалізації молодіжної політики і їх участі в публічному управлінні розглядали знані фахівці: Артеменко І. [1], А. Васильєв [6], Головенько В. [8], Донченко Т. [15], Канавець М. [18], Комарова Н. [21], Мотречко В. [32] та інші науковці.

Гіпотезою дослідження можна вважати припущення, що взаємодія органів публічної влади, а саме органів місцевого самоврядування з молоддю має свої особливості, серед яких можна виділити орієнтацію на соціальні мережі й тренди, при цьому вона направлена на досягнення суспільних змін, а саме на активізацію молоді до участі у суспільному житті.

Мета дослідження полягає в дослідженні теоретико-методологічних засад функціонування та удосконалення механізму взаємодії молоді з органами публічної влади щодо реалізації молодіжної політики на місцевому рівні з урахуванням цілей сталого розвитку.

Для досягнення мети ми маємо вирішити наступні задачі:

- визначити роль органів публічної влади, особливо органів місцевого самоврядування, у забезпеченні сталого розвитку та роль молоді у реалізації сталого розвитку;
- обґрунтувати основні сучасні інструменти взаємодії молоді з органами публічної влади;

- здійснити моніторинг діяльності Уманської міської ради та виділити основні завдання в контексті молодіжної політики на місцевому рівні;
- дослідити механізми реалізації молодіжної політики на Уманській міській ради;
- запропонувати механізми впровадження молодіжної політики Уманської громади з урахуванням досвіду країн ЄС;
- обґрунтувати напрями формування ефективного алгоритму взаємодії молоді та Уманської міської ради.

Об'єктом дослідження є суспільні відносини, які виникають у процесі взаємодії громади та влади, участі молоді у сталому розвитку громад.

Предметом дослідження є процес взаємодії молодих активістів з представниками органів влади, формування партнерських засад діяльності.

Методи дослідження. В ході дослідження використовувались такі методи як критичний аналіз літературних джерел, логічний та системний методи, метод опитування, польові дослідження, узагальнення та візуалізації результатів дослідження, що дозволило розкрити поставлені в дослідженні завдання.

Інформаційну базу дослідження становлять нормативно-правові акти України, монографії та науково-аналітичні статті провідних українських та зарубіжних учених, матеріали конференцій та семінарів, інтернет-ресурси громад, інформаційних платформ тощо.

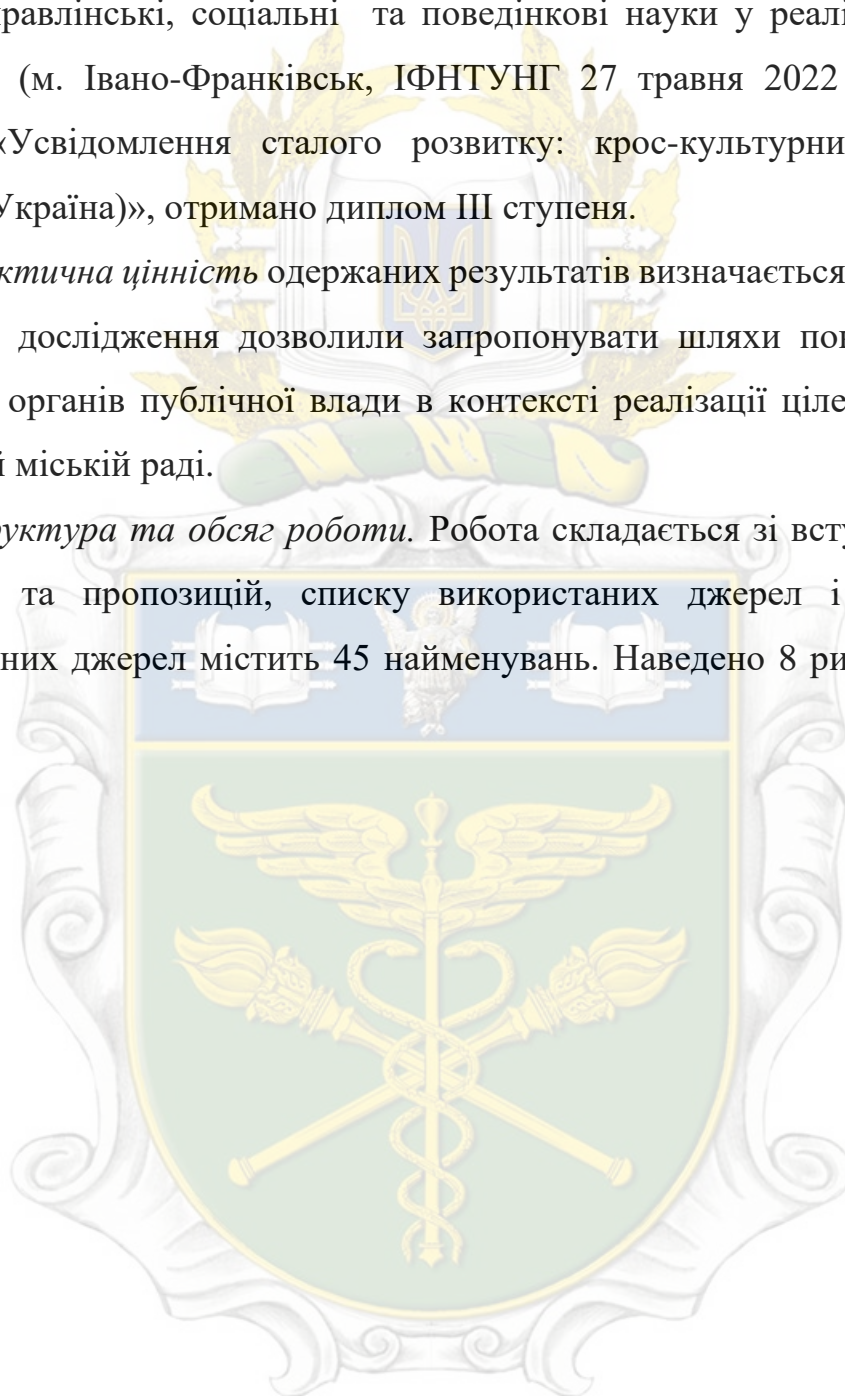
Елементи наукової новизни одержаних результатів виявляються в узагальненні та доповненні теоретико-методичних положень щодо вдосконалення взаємодії молоді та органів публічної влади в контексті реалізації цілей сталого розвитку в Україні, зокрема на місцевому рівні.

Окремі положення кваліфікаційної роботи апробовано на XI Всеукраїнській студентській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми ефективного соціально-економічного розвитку України: пошук молодих» (м. Вінниця, ВТЕІ ДТЕУ 21 квітня 2022 р.), тема статті: «Механізм взаємодії молоді та органів публічної влади в контексті реалізації цілей сталого розвитку», на IX Всеукраїнській науково-практичній Інтернет-конференції «Менеджмент XXI

століття: сучасні моделі, стратегії, технології» (м. Вінниця, ВТЕІ ДТЕУ 06 жовтня 2022 р.), тема статті: «Особливості функціонування механізму взаємодії молоді з органами публічної влади», та на Міжнародному конкурсі студентських наукових робіт «Управлінські, соціальні та поведінкові науки у реалізації засад сталого розвитку» (м. Івано-Франківськ, ІФНТУНГ 27 травня 2022 р.), тема наукової роботи: «Усвідомлення сталого розвитку: крос-культурний підхід (Бельгія, Вірменія, Україна)», отримано диплом III ступеня.

Практична цінність одержаних результатів визначається тим, що результати наукового дослідження дозволили запропонувати шляхи покращення взаємодії молоді та органів публічної влади в контексті реалізації цілей сталого розвитку Уманській міській раді.

Структура та обсяг роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаних джерел і додатків. Список використаних джерел містить 45 найменувань. Наведено 8 рисунків, 19 таблиць, додатки.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДІ ТА ОРГАНІВ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

У третьому тисячолітті молодь в суспільстві відіграє важливу роль, яка впливає на розвиток країни та формування її майбутнього. Молодь є силою змін, а її енергія, ідеї, таланти та креативність сприяють прогресу в усіх сферах життя. Особливу роль молодь відіграє у політиці, економіці та соціальних процесах суспільства, що є також основою сталого розвитку суспільства. Молодим людям належить право висловлювати свої думки та брати участь у прийнятті важливих рішень як на місцевому, так і на національному рівні. Молодь також є драйвером інноваційного розвитку суспільства. Завдяки своїй відкритості до нових ідей та технологій, молодь здатна генерувати інноваційні проекти, що сприяють економічному зростанню та поліпшенню якості життя.

Безумовно, на нашу думку, молодь має бути частинкою суспільства, у якому вона мешкає, та активно відчувати свою громадянську відповідальність. Вона повинна брати участь у вирішенні проблем та розвитку свого оточення, сприяти соціальному захисту вразливих груп та брати участь у волонтерських та благодійних акціях. Роль молоді в суспільстві полягає не лише в самореалізації, але й у впливі на формування майбутнього суспільства, забезпеченні його стійкого розвитку та покращення якості життя всіх громадян.

У 2015 році були прийняті Організацією Об'єднаних Націй (ООН) «Цілі сталого розвитку 2030» (Sustainable Development Goals, SDGs). Ці цілі були прийняті для того, щоб вирішити низку глобальних викликів, зокрема бідність, голод, нерівність, зміна клімату, демократичні та сильні інституції, проблеми з отриманням якісної освіти та належної медицини та забезпечення сталого розвитку в усіх аспектах життя. SDGs складаються з 17 цілей та 169 підцілей, які охоплюють такі ключові аспекти, як економічний розвиток, соціальна справедливість, охорона

навколишнього середовища та здоров'я людей. Ці цілі спрямовані на досягнення сталого розвитку, де економічні, соціальні та екологічні аспекти взаємодіють і доповнюють один одного. [45].

Публічні інститути відіграють важливу роль у формуванні та впровадженні молодіжної політики. Ця політика визначає статус і права молодого покоління, а також сприяє їхньому активному участі у суспільному і політичному житті країни та громади. Молодіжна політика має на меті підтримати і розвинути потенціал молодих людей. Вона забезпечує їм доступ до освіти, працевлаштування, підтримку підприємницької діяльності та інноваційних проєктів. Також, молодіжна політика стимулює участь молодих людей у прийнятті рішень, залучення до добровільної роботи, сприяє розвитку молодіжних організацій та обміну досвідом між країнами. На рисунку 1.1 розглянемо вигоди від взаємної співпраці для держави та молодіжних еліт.

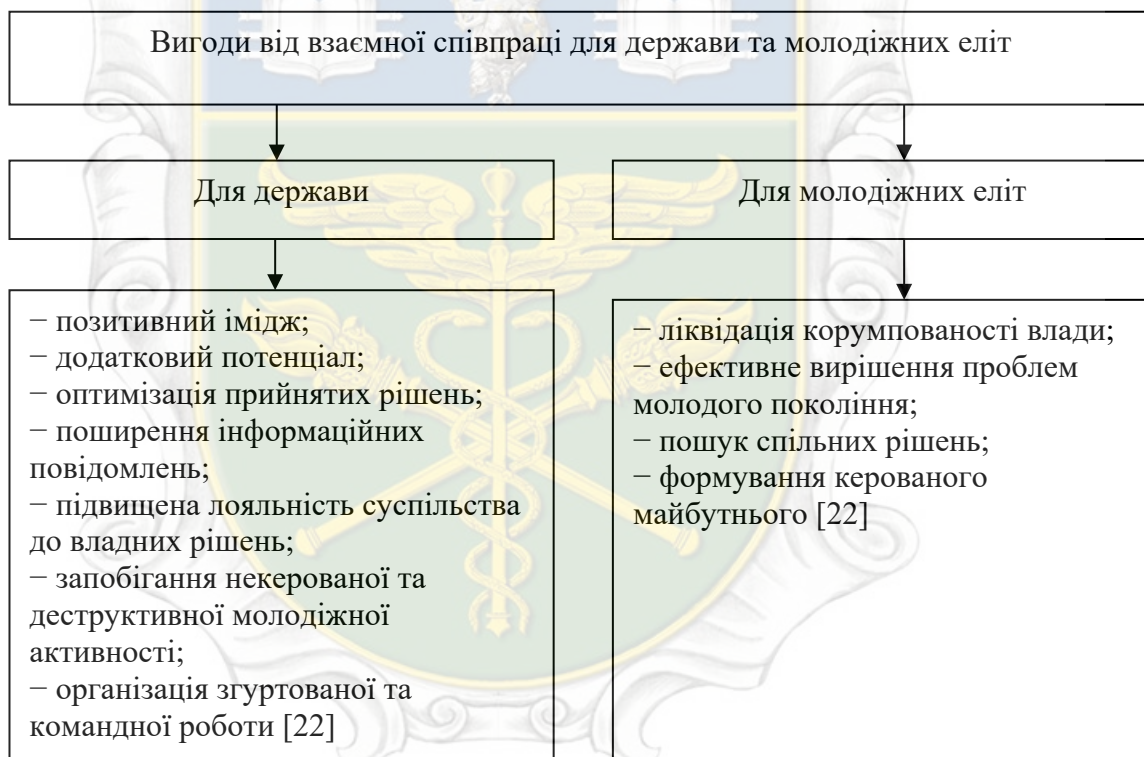

Рисунок 1.1 - Вигоди від взаємної співпраці для держави та молодіжних еліт [22]

Формування та впровадження молодіжної політики є важливим чинником у створенні сприятливого середовища для молодих людей, що дозволяє їм розкрити свій потенціал та впливати на подальший розвиток суспільства.

Молодь є однією з найбільш економічно уразливих верств населення. Публічні інститути повинні приділити належну увагу формуванню та впровадженню політик, які сприятимуть покращенню статусу молоді, її соціального захисту та розвитку. Це може включати наступні аспекти, як економічна підтримка, а саме розробка програм інвестицій в молодіжний сектор, надання фінансових послуг та кредитів для молодіжних підприємств та проектів, сприяння молодіжному підприємництву та створенню робочих місць. Також важлива соціальна підтримка, а саме створення умов для доступності якісної освіти та університетської освіти, покращення сфери здоров'я та медичного обслуговування молоді, впровадження соціальних програм підтримки молоді, яка потребує особливої опіки (сироти, осіб з інвалідністю тощо). Політична участь та участь у прийнятті рішень важлива зокрема в контексті і нашого дослідження, а саме збільшення участі молоді у прийнятті рішень, створення умов для її активної участі у політичному житті та громадській діяльності, забезпечення молоді діалогу з державними органами влади та представництва її інтересів. Розвиток молодіжної громадської активності в свою чергу передбачає створення умов для розвитку та підтримки молодіжних організацій, програм та проектів, які сприяють активності молоді в соціальному та громадському житті.

Успішна самореалізація та розвиток молоді в Україні потребують спільних зусиль та узгоджених дій різних заінтересованих сторін. Державні органи, органи місцевого самоврядування, громадянське суспільство, бізнес та родина мають співпрацювати та сприяти створенню сприятливого середовища для молоді. Молодіжна політика повинна сприяти самовизначенню та самореалізації молоді, не обмежуючи їх право вибору, але стимулюючи ініціативу та активну участь в формуванні майбутнього країни. Молодь повинна мати можливість самостійно визначати свої цілі та цінності, а також приймати участь у прийнятті стратегічних рішень та плануванні шляхів розвитку держави чи громади. Молодь є важливим суб'єктом державної політики і має активно брати участь у її формуванні та реалізації. Їхні голоси, ідеї та перспективи повинні бути почуті та враховані, оскільки вони мають потенціал не тільки вплинути на своє майбутнє, але й на

майбутнє всього суспільства.

Активно реалізується молодіжна політика на регіональному та місцевому рівнях, проводиться робота із молоддю в територіальних громадах, розширюється участь молоді у процесах ухвалення рішень, утворені молодіжні центри різного рівня (у тому числі державна установа «Всеукраїнський молодіжний центр»), молодіжні консультативно-дорадчі органи, започатковано національний конкурс «Молодіжна столиця України», численні програми, конкурси і проекти для самореалізації та сталого розвитку молоді, виконується програма «Молодіжний працівник», здійснюється фінансова підтримка проектів молодіжних та дитячих громадських організацій, розвивається міжнародне молодіжне співробітництво та співпраця з міжнародними організаціями (зокрема, обміни молоддю між Україною і Республікою Польща, Україною і Литовською Республікою) [41].

Сучасна молодь має унікальні погляди та світогляд, які формуються у контексті швидкого розвитку науково-технічного прогресу та інновацій. Вони виростають у технологічному середовищі, де сучасні технології є їхнім невідемним супутником. Представники сучасної молоді мають доступ до широкого спектру інформації та можливостей, що дає їм можливість бути більш цілеспрямованими та амбітними у реалізації своїх цілей. Вони часто проявляють підприємницький підхід до своїх діяльностей та вміють використовувати нові технології для досягнення успіху у своїх проєктах. Також, сучасна молодь частіше проявляє схильність до інноваційних змін у соціальній, економічній та екологічній сферах. Вони більш відкриті до нових ідей та готові впроваджувати інновації у різноманітні сфери життя, що сприяє розвитку суспільства та забезпеченню сталого прогресу. Завдяки своїм прогресивним поглядам та підприємницькому духу, молоді люди активно розвивають нові проєкти, сприяють інноваціям та конструктивним змінам у суспільстві. Їхній інтерес до нових технологій та готовність до навчання новим навичкам робить їх більш конкурентоспроможними на сучасному ринку праці [2]. Проаналізувавши зазначені джерела можемо констатувати, що надзвичайно важливо є залучати молодих людей до різноманітних заходів у громаді та надавати їм можливість впливати на прийняття рішень на місцях.

Серед найбільш вагомих програм щодо реалізації молодіжної політики в Україні стала державна програма «Молодь України», що носила різні назви у різні періоди її існування [7]. Розроблена та затверджена Національна молодіжна стратегія до 2030 року передбачає запровадження нових підходів для розвитку молоді в Україні та враховує аспекти, передбачені іншими документами: Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року, молодіжними стратегіями та документами, що регламентують засади розвитку молодіжної політики ООН, Ради Європи та Європейського Союзу. Окрім того, Стратегія врахувала демографічні, безпекові, економічні виклики, що стоять перед державою та суспільством [41].

Реалізація Стратегії здійснюється у два етапи (таблиця 1.1) [38].

Таблиця 1.1 – Етапи реалізації національної молодіжної стратегії, за матеріалами джерела [41]

Етапи	Дії
Перший етап (2021-2022 роки)	<ul style="list-style-type: none"> - удосконалення нормативно-правової бази щодо забезпечення реалізації державної молодіжної політики, яка відповідає сучасним світовим практикам та забезпечує впровадження ефективних механізмів та інструментів для роботи з молоддю; - розроблення та затвердження державних цільових програм, інших програм, які спрямовані на вирішення питань молоді на всіх рівнях урядування.
Другий етап (2022 -2030 роки)	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення ефективного виконання нормативно-правових актів, державних цільових програм, інших програм, спрямованих на вирішення питань молоді на всіх рівнях урядування; - виконання міжнародних договорів у молодіжній сфері; - проведення оцінки ефективності реалізації молодіжної політики; - розроблення за результатами оцінки рекомендацій про становище молоді

Державою було заплановано виділення спеціальних коштів на реалізацію даної програми з державного та місцевого бюджетів. У таблиці 1.2 наведено прогностичні обсяги та джерела фінансування на 2021-2025 роки [41].

Таблиця 1.2 - Прогностичні обсяги та джерела фінансування програми «Молодь України» на 2020-2025 роки

Джерела фінансування	Обсяг фінансування, тис. грн	У тому числі за роками				
		2021	2022	2023	2024	2025
Державний бюджет	1 450 499,5	290799,9	285499,9	288399,9	291399,9	294399,9
Місцеві бюджети	745 226,64	121654,97	139340,81	150899,45	161160,41	172 171
Інші джерела	17 205,88	3 441,18	3 441,18	3 441,18	3 441,18	3 441,18
Усього	2 212 932,02	415896,05	428281,88	442740,53	456001,49	470012,08

Тобто, комплексними заходами програми «Молодь України» встановлено певні загальні принципи та основні напрями захисту молодого покоління, забезпечення його духовно-культурного та фізичного розвитку, формування морально-правової культури, підтримки молодих сімей, запобігання негативним явищам у молодіжному середовищі, а також державної підтримки молодіжної підприємницької діяльності та інше.

Таким чином, можемо спостерігати, що обсяг фінансування реалізації програми «Молодь України» має тенденцію до зростання. Так, якщо у 2021 році було виділено 415896,05 тис. грн., то у 2022 році заплановано виділити кошти у сумі 428281,88 тис. грн. При цьому, 139340,81 тис. грн. буде направлено з місцевих бюджетів, а 285499,9 тис. грн. з державного бюджету. Виконання Програми дасть змогу:

- Збільшити частку молоді, яка бере участь у неформальній освіті та розуміє значення неперервного навчання;
- очікується підвищення рівня компетентностей (знань, умінь, навичок, ставлень тощо), включаючи фінансову та цифрову грамотність, а також правову здатність до активної участі та інтеграції в суспільне життя, що становить понад 69% молоді;
- понад 47% молоді планується покращення медіаграмотності;
- понад 6% молоді мають отримати нові знання та навички, розвинути нові професійні компетентності з кар'єрного зростання та заняття підприємницькою діяльністю в Україні;
- зменшення частки молоді, яка не займається ні працею, ні навчанням, ні набуттям професійних навичок, серед загальної кількості осіб віком від 15 до 34 років (у відсотках);
- зростання частки дослідників до 40 років серед загальної кількості дослідників.

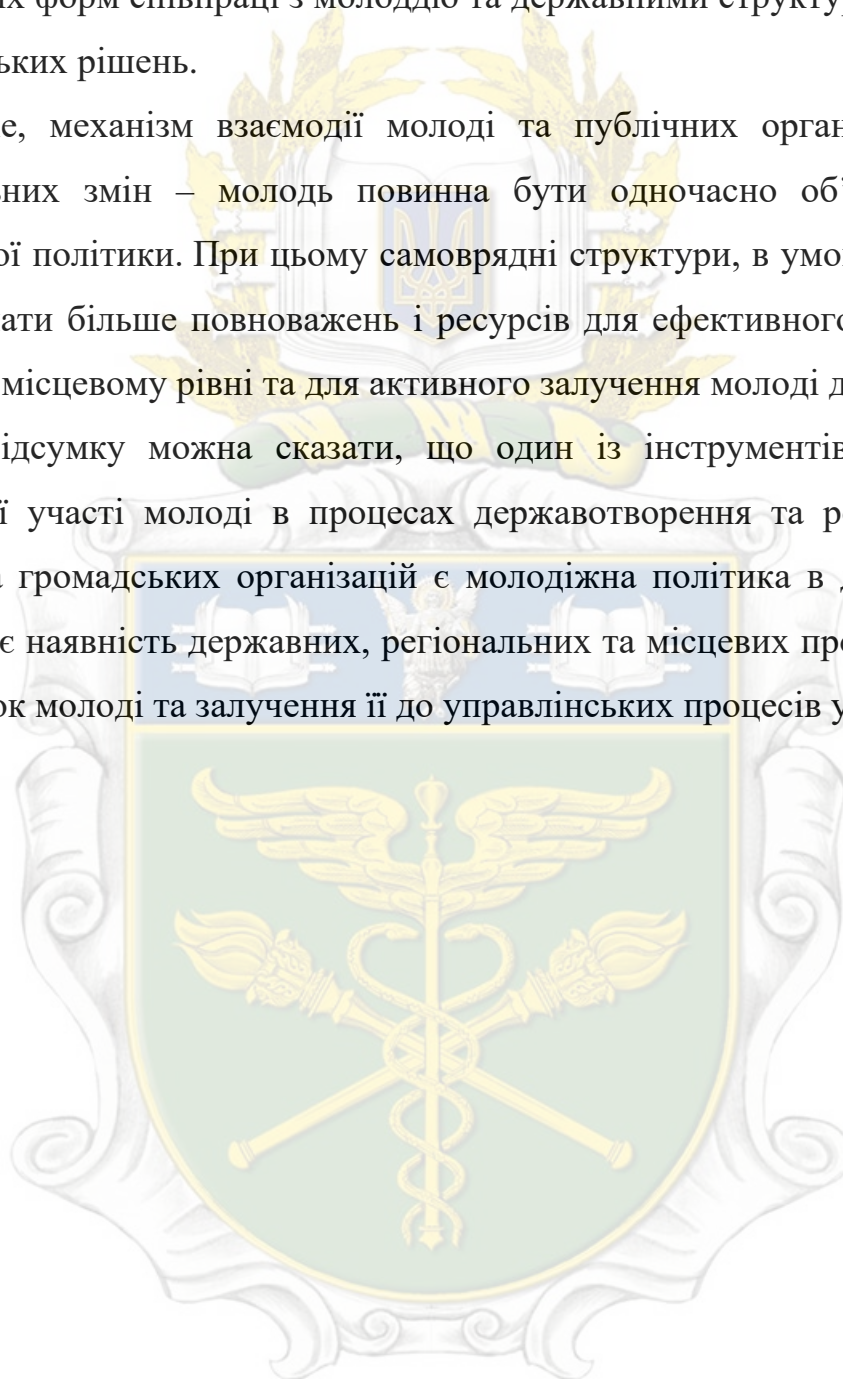
В умовах децентралізації зростає роль виконавчих органів територіальних громад у визначенні напрямів та забезпеченні реалізації молодіжної політики. Одна з найважливіших умов успішної децентралізації – це коли мешканці громади розуміють, що добробут та розвиток території залежить насамперед від їхніх дій та

ініціатив [30].

Одне із основних завдань публічних органів влади – активізація участі молоді в суспільному житті громади, підтримка молодіжних ініціатив і розробка ефективних форм співпраці з молоддю та державними структурами для прийняття управлінських рішень.

Отже, механізм взаємодії молоді та публічних органів влади потребує кардинальних змін – молодь повинна бути одночасно об'єктом і суб'єктом молодіжної політики. При цьому самоврядні структури, в умовах децентралізації, повинні мати більше повноважень і ресурсів для ефективного вирішення питань молоді на місцевому рівні та для активного залучення молоді до життя громад.

У підсумку можна сказати, що один із інструментів стимулювання та активізації участі молоді в процесах державотворення та роботи самоврядних органів та громадських організацій є молодіжна політика в державі. Цей підхід передбачає наявність державних, регіональних та місцевих програм, спрямованих на розвиток молоді та залучення її до управлінських процесів у різних сферах.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДІ ТА УМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

2.1 Організаційна характеристика Уманської міської ради та основні завдання в контексті молодіжної політики

Умань є містом обласного значення і центром Уманського адміністративного району Черкаської області і відіграє роль міжрайонного центру західної частини області. Географічне положення, економічні, трудові ресурси, освітній та науковий потенціал формують сприятливі передумови для успішного розвитку міста. В Умані активно формується потужний бізнес, працює промисловий комплекс, досить широко розвинена мережа соціального захисту населення, цілеспрямовано та успішно здійснюється гуманітарна політика [39].

У межах територіальної громади молодіжні центри або молодіжні простори виступають як місця згуртування та активності соціально активної молоді. Головною метою їх діяльності є організація молодіжної роботи відповідно до європейських стандартів та практик. Вони спрямовані на підтримку розвитку молоді в регіонах, активне залучення молоді до різних програм та ініціатив, а також створення сприятливих умов для розвитку молоді та формування її активної громадянської позиції.

Станом на 01.01.2021 року в м. Умань проживає близько 22,5 тис. молодих людей віком від 14 до 35 років, навчається понад 17 тис. студентів в 11-ти закладах вищої та професійно-технічної освіти. На території громади реалізуються міські молодіжні програми «Молодь Умані» та «Програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді». Одним з пріоритетних завдань та доручень міського голови – створення належних умов для комфортного та безпечного проживання, самореалізації дітей та молоді, участі у прийнятті рішень. Відповідно до розпорядженням міського голови забезпечено діяльність Координаційної ради з питань національно-патріотичного виховання дітей та молоді, до складу якої

увійшли представники органів місцевого самоврядування, закладів освіти, науки, культури, громадських організацій відповідного спрямування.

Структуру апарату Уманської міської ради подано на рис.2.1.

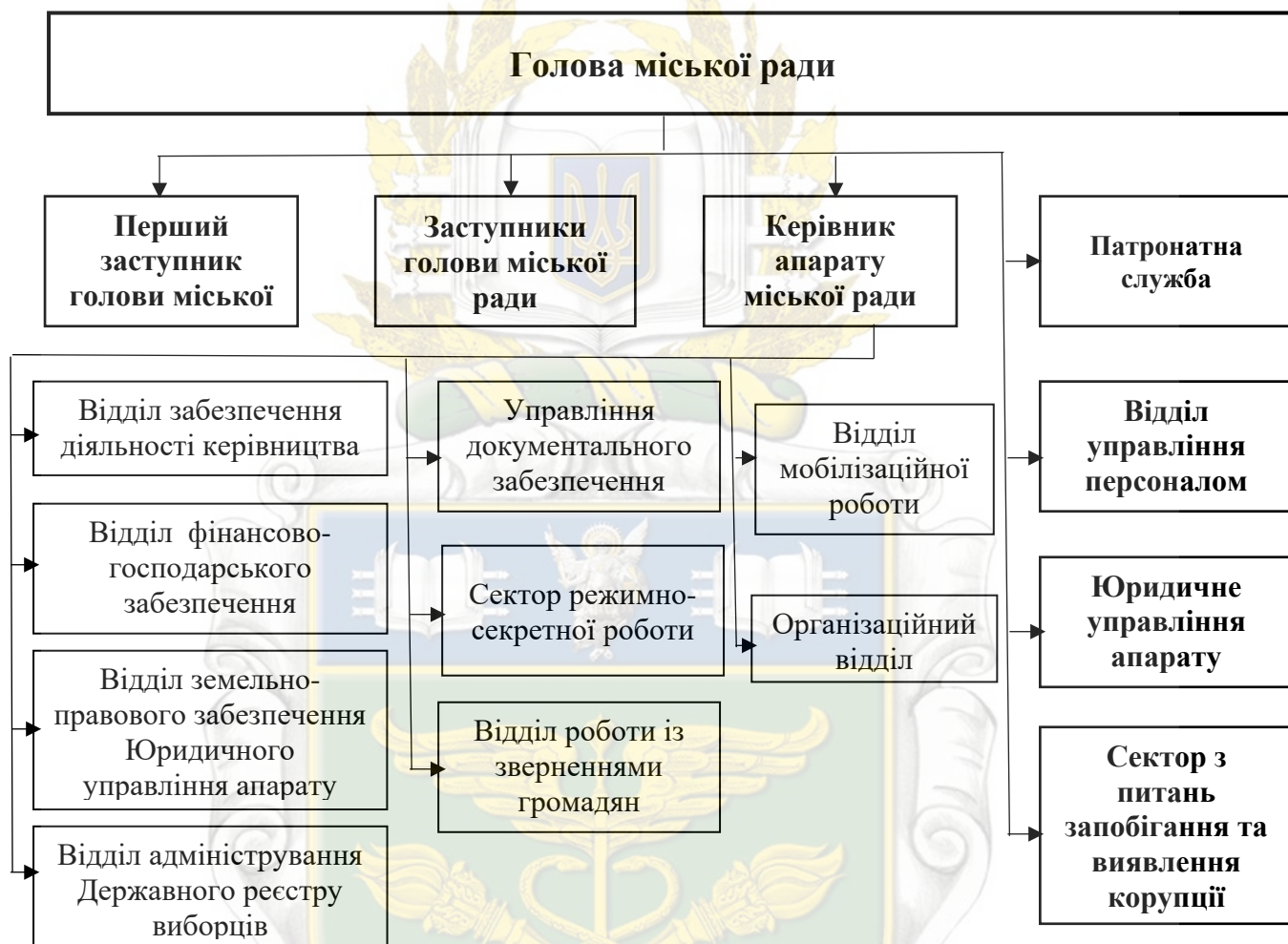

Рисунок 2.1 - Структура апарату Уманської міської ради

Активно діє Молодіжна рада при виконавчому комітеті Уманської міської ради. Департамент молоді та спорту Уманської міської ради володіє такими повноваженнями (таблиця 2.1).

Таблиця 2.1 – Повноваження Департаменту молоді та спорту Уманської міської ради у формуванні та реалізації молодіжної політики

Основні завдання	Функції
Забезпечення реалізації на території міста державної молодіжної політики. Координація діяльності структурних підрозділів у справах	Сприяє наданню у встановленому порядку фінансової підтримки інститутам громадянського суспільства для виконання програм і проектів, залученню їх до розв'язання проблем молоді. Здійснює заходи, спрямовані на відродження

<p>молоді та спорту районних державних адміністрацій з питань реалізації державної політики стосовно молоді. Сприяння інститутам громадянського суспільства у проведенні ними роботи з питань молоді. Організація і проведення фестивалів, конкурсів, змістовного дозвілля для молоді, забезпечення пропаганди здорового і безпечного способу життя, патріотичного виховання молоді, соціальної і правової підтримки молоді, сприяння становленню і розвитку молоді. Сприяння міжнародному співробітництву з питань молоді.</p>	<p>національно-патріотичного виховання, утвердження громадянської свідомості і активної позиції молоді. Здійснює в межах своїх повноважень заходи щодо популяризації та утвердження здорового й безпечного способу життя, культури здоров'я серед молоді, проводить інформаційно – просвітницьку роботу щодо протидії поширенню соціально небезпечних хвороб серед молоді. Організовує заходи, спрямовані на підтримку творчої, ініціативної та обдарованої молоді, вдосконалення системи пошуку та відбору обдарованої і талановитої молоді, сприяння її особистісному розвитку, зростанню інтелектуального та освітньо – культурного рівня, забезпечення змістовного дозвілля молоді. Здійснює заходи, спрямовані на набуття молодими людьми знань, навичок та інших компетентностей поза системою освіти, розвиток неформальної освіти молоді. Здійснює заходи, спрямовані на розвиток волонтерської діяльності молоді, виховання толерантного ставлення в молодіжному середовищі. Здійснює заходи, спрямовані на забезпечення соціальної і правової підтримки молоді, організовує просвітницьку роботу в молодіжному середовищі. Організовує просвітницьку роботу в молодіжному середовищі з правових питань. Сприяє працевлаштуванню молоді, розвитку молодіжного підприємництва, розвитку мережі молодіжних бізнес-центрів та бізнес- інкубаторів.</p>
---	--

Джерело: авторський аналіз нормативно-правової бази функціонування Департаменту молоді та спорту Уманської міської ради у формуванні та реалізації молодіжної політики

Координація і забезпечення молодіжної політики та роботи з молоддю на рівнях територіальної громади забезпечує спільну діяльність та взаємодію різних суб'єктів, що належать до різних сфер (державного, громадського, приватного секторів) та різних рівнів управління. Це можливо лише в тому випадку, якщо існує злагоджена співпраця та взаємодія між адміністративними та практичними аспектами молодіжної роботи в межах територіальної громади. Ще одним вагомим компонентом системи молодіжної роботи є створення умов щодо залучення молоді до формування та реалізації молодіжної політики на рівні територіальної громади.

Здійснення молодіжної роботи на рівні Уманської ТГ подана у таблиці 2.2. Варто зазначити, що молодіжна політика в громаді повинна обов'язково включати важливі сфери в роботі з молоддю (здобуття освіти, сприяння в працевлаштуванні та розвитку підприємництва, патріотичний та культурний розвиток, соціальний захист та інше).

Структурні підрозділи Уманської міської ради, що забезпечують роботу з молоддю подано у таблиці 2.3.

Таблиця 2.2 - Система молодіжної роботи на рівні Уманської ТГ

Форми впливу	Заклади
Адміністративне забезпечення	Органи виконавчої влади та місцевого самоврядування: - нормативне регулювання; - фінансове забезпечення; - розбудова молодіжної
	Структурні підрозділи, які реалізують політику у молодіжній сфері: - розробка молодіжної політики на місцевому рівні; - координація молодіжної роботи; - залучення молоді
Молодіжна інфраструктура	Заклади молодіжної сфери – молодіжні центри, молодіжні центри праці, клуби за місцем проживання: - умови молодіжної участі; - формування лідерів; - робота з уразливими групами молоді; - профілактика соціально небезпечних хвороб та формування здорового способу життя
	Заклади, які працюють з молоддю різної відомчої підпорядкованості та різних форм власності: - організація дозвілля; - неформальна освіта; - розвиток особистості
Молодіжна участь	Участь молоді в ухваленні рішень: - консультативно-дорадчі органи; - органи молодіжного представництва
	Молодіжні об'єднання, громадські об'єднання, молодіжні організації, молодіжні ініціативи: - участь молоді у житті громади; - соціальні проєкти; - волонтерство

Джерело: Польові дослідження автора системи молодіжної роботи на рівні Уманської ТГ

Відповідно у громаді слід врахувати наявність або створення закладів (молодіжних центрів, просторів) враховуючи наявну інфраструктуру та цілі громади, визначені стратегією її розвитку.

Таблиця 2.3 - Структурні підрозділи Уманської міської ради, що забезпечують роботу з молоддю

Структурні підрозділи	Напрями взаємодії
Відділ освіти і науки	- активізація учнівської та студентської молоді; - проведення спільних заходів для молоді; - співпраця зі студентськими радами та первинними профспілковими комітетами студентів; - підтримка творчо обдарованої молоді
Відділ культури	- проведення спільних заходів;

	<ul style="list-style-type: none"> - підтримка талановитої та обдарованої молоді; - підтримка творчих ініціатив молоді
Відділ внутрішніх справ	<ul style="list-style-type: none"> - профілактика негативних явищ в дитячому та молодіжному середовищі; - забезпечення охорони громадського порядку під час проведення заходів
Служба у справах дітей	<ul style="list-style-type: none"> - організація спільних заходів, присвячених підтримці та розвитку дітей; - захист прав дітей, попередження вчинення насильства над дітьми
Відділ соціального захисту населення	<ul style="list-style-type: none"> - соціальний захист та підтримка молоді; - організація літнього відпочинку та оздоровлення дітей; - допомога учасникам АТО
Відділ інформаційної діяльності/ суспільних комунікацій	<ul style="list-style-type: none"> - розповсюдження інформації про проведені та заплановані молодіжні заходи; - спільна організація заходів; - робота з громадськими організаціями у сфері державної молодіжної політики
Відділ охорони здоров'я	<ul style="list-style-type: none"> - забезпечення медичного супроводу під час проведення заходів; - проведення спільних заходів; - обмін інформацією
Управління Державної служби з надзвичайних ситуацій	<ul style="list-style-type: none"> - проведення спільних заходів; - розвиток волонтерського руху

Джерело: Польові дослідження автора системи молодіжної роботи на рівні Уманської ТГ

Молодіжні центри та молодіжні простори міста Умані (таблиця 2.4).

Задля активізації молодіжної роботи в ТГ важливим моментом є аналіз стану молоді та молодіжних організацій, їх залучення до розвитку ТГ, допомога молоді у самореалізації та самовдосконаленні, координація зусиль усіх організацій та інститутів, які працюють з молоддю. Рівень обізнаності та зацікавленість молоді щодо діяльності молодіжних центрів простежується за результатами опитування.

Таблиця 2.4 - Молодіжні центри та молодіжні простори міста Умані

Молодіжні центри	Характеристика
Креативний молодіжний простір «Софа хаб»	Це проект, реалізований по завершення регіонального етапу програми особистісного та професійного розвитку «Державотворець Умань 2019», перший креативний молодіжний простір Умані, створений молоддю для молоді за підтримки влади та бізнесу у 2020 році. Призначений для зустрічей, спілкування, розвитку, творчості і є повністю безкоштовним. Тут народжуються і втілюються ідеї, тут молодь впливає на розвиток культури рідного міста та країни, генерує контент, знаходить однодумців та втілює в життя власні проекти. У найближчих планах Софа хабу – запуск Школи блогерів, школа акторів та моделей і реєстрація інфоагентства Умань Стрім.
Молодіжний центр «START»	Молодіжний центр «START» є спільним проектом факультету соціальної та психологічної освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини та відділу у справах молоді Уманської міської ради. Підставою для створення та діяльності Молодіжного Центру «START» є: Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження типових положень про молодіжний центр та про експертну раду при молодіжному центрі».

	<p>У своїй діяльності Молодіжний Центр взаємодіє з підприємствами, установами різних форм власності, закладами культури і мистецтва, засобами масової інформації, закладами освіти, освіти здоров'я, соціального захисту та з іншими організаціями та об'єднаннями громадян. Метою Центру є створення умов для всебічного розвитку і самореалізації молоді в різних сферах суспільного життя, розкриття її потенціалу, захист інтересів та прав, сприяння соціальному становленню й розвитку, професійній орієнтації змістовного дозвілля, підтримці талановитої молоді.</p> <p>Одними з пріоритетних завдань діяльності Центру є створення умов для творчого розвитку особистості, інтелектуального самовдосконалення молоді; утвердження патріотизму, духовності, моральності та формування загальнолюдських цінностей у молоді; пропаганда та формування здорового способу життя; створення сприятливого середовища для забезпечення зайнятості молоді; взаємодія з молодіжними громадськими організаціями; забезпечення розвитку міжнародного молодіжного співробітництва.</p>
<p>Центр соціально-освітньої інтеграції та інклюзивного реабілітаційно-соціального туризму «Без бар'єрів»</p>	<p>Відповідно до Загальнодержавної програми «Національний план дій щодо реалізації Конвенції ООН про права дитини до 2016 року» передбачається забезпечення дітей та молоді з особливими потребами якісними соціально-педагогічними та психологічними послугами навчальних закладів, у тому числі вищих, що сприятиме створенню умов для реалізації їхнього особистісного потенціалу. Метою створення і діяльності науково-практичного Центру є консолідація зусиль відповідних структурних підрозділів університету, залучених органів виконавчої влади та громадських організацій, спрямованих на соціально-педагогічну підтримку осіб з обмеженими можливостями, їх адаптації до студентського, педагогічного колективу, інтеграції у освітнє та соціальне середовище, створення умов для саморозвитку та самореалізації, розвиток соціальної активності, відповідальності та мобільності осіб з особливими потребами.</p>
<p>Центр психологічного діагностування та тренінгових технологій «Інсайт»</p>	<p>Діяльність центру характеризується своєю динамічністю та орієнтованістю на актуальні запити сьогодення та розповсюджується на і різноманітні сфери соціального життя факультету, розширюючи спектр своєї діяльності. Для молоді така діяльність дає можливість вже зараз реалізовувати свій науково-практичний потенціал, працювати над розвитком особистісної та професійної компетентності, усвідомлювати соціальну значимість професії психолога.</p>
<p>Студентська соціально-психологічна служба</p>	<p>Метою діяльності Студентської соціально-психологічної служби є розв'язання соціальних проблем та поліпшення становища студентської молоді, надання комплексу соціальних послуг студентам, створення сприятливих умов для їхньої самореалізації та самовдосконалення. Студентська соціально-психологічна служба тісно співпрацює з уманськими територіальними органами освіти, з Управлінням праці та соціального захисту населення Уманської міської ради, Міжрегіональним обласним притулком для дітей м. Умані, дитячим реабілітаційним центром «Пелюстки довіри», Дитячим будинком змішаного та компенсуючого типу м. Умані, міським та районним Центрами соціальних служб для дітей, сім'ї та молоді, спільно з якими організуються соціально-виховні заходи.</p>

Дані, що подані на рисунку 2.2 свідчать про певний рівень знань у сфері діяльності молодіжних центрів міста.

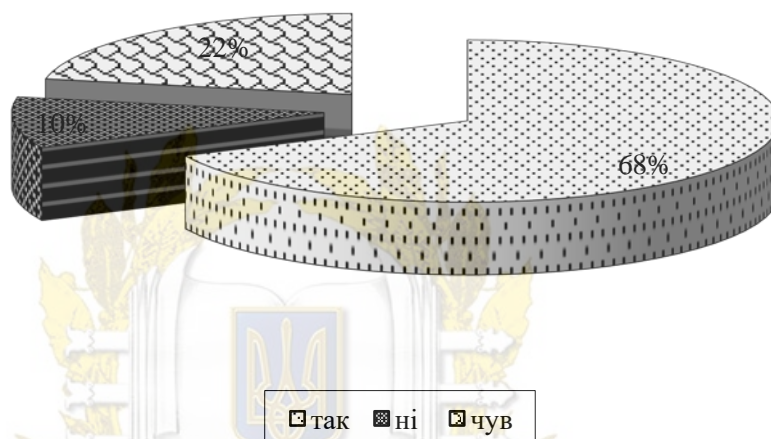

Рисунок 2.2 - Розподіл відповідей на запитання «Чи обізнані ви про діяльність молодіжних центрів?»

Завдання Уманської міської ради в контексті молодіжної політики наступні (таблиця 2.5).

Таблиця 2.5 - Напрямки реалізації молодіжної політики

Напрямки	Діяльність Уманської міської ради у напрямку реалізації молодіжної політики
Пріоритет 1. Патріотизм та громадянська позиція	Проведення різноманітних заходів, які спрямовані на утвердження патріотизму, громадянської свідомості й активної громадянської позиції молоді.
Пріоритет 2. Розвиток неформальної освіти	Створення цілісної системи неформальної освіти молоді задля розвитку і самореалізації особистості. Сутність неформальної освіти – набуття молодими людьми знань та навичок шляхом участі в громадській діяльності; застосування технологій стаціонарного та дистанційного, у тому числі он-лайн навчання, а також соціальних мереж. «Розвиток неформальної освіти» планується реалізувати за такими напрямками: «Молодіжний працівник», «Молодіжні центри», «Навчальні табори та стаціонарні навчальні осередки», «Молодіжний інформаційний портал», «Створення молодіжної ради та органів учнівського самоврядування»
Пріоритет 3. Якісне дозвілля молоді	Забезпечення умов та планування заходів з метою реалізації культурних потреб молоді.
Пріоритет 4. Розвиток молодіжної інфраструктури	Створення комфортних умов для розвитку молоді в громадах.
Пріоритет 5. Молодіжна зайнятість	Створення умов та здійснення заходів, спрямованих на забезпечення первинної і вторинної зайнятості та самозайнятості молоді

Отже, така робота дозволить знаходитись молодій людині у центрі уваги в громаді, яка розвивається, бажає реалізувати свій потенціал на благо даної громади.

Важливо враховувати принципи, які покладені в основу діяльності при роботі з молоддю. Це безперечно, патріотизм, громадянськість та стійкість, ціннісні орієнтири добра та справедливості, прозорості у прийнятті рішень.

2.2 Механізми реалізації молодіжної політики на рівні територіальної громади

Формування ефективної молодіжної політики є важливим етапом на поточному етапі розвитку Уманської ТГ. Концепція молодіжної роботи в Уманській громаді фундаментально має бути описана на основі попереднього аналізу роботи з молоддю, а також потреб молоді в ТГ, обговоренні напрямків реалізації молодіжної роботи з молоддю ТГ під час фасилітаційної сесії в межах Програми «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE) та Концепції Державної цільової соціальної програми «Молодь України» на 2021–2025 роки.

Проблеми у сфері розвитку молоді, які потребують розв'язання: недостатній розвиток використання інструментів неформальної освіти; недостатній рівень розвитку молодіжних організацій; низький рівень та неврахування інтересів молоді щодо організації заходів дозвілля для молоді; низький рівень знань серед молоді у галузі безпеки життєдіяльності та слабка мотивація щодо здорового і безпечного способу життя; недостатній рівень уваги до питання молодіжної зайнятості та розвитку молодіжного підприємництва; неефективне використання інноваційних можливостей молоді; недостатній рівень формування серед молоді громадянської позиції та почуття патріотизму; низький рівень залучення молоді до світового, зокрема, європейського молодіжного простору. Отже, існує необхідність створення та імплементації такої молодіжної політики, яка б стимулювала молодих людей до участі в житті громади та суспільства в цілому, а також створювала умови для молоді як визначальної цінності та головного ресурсу розвитку ТГ.

Серед об'єктивних причин виникнення зазначених проблем можна виділити недостатній рівень соціально-економічного розвитку та обмежені матеріальні ресурси громади; використання в роботі застарілих методів адміністративно-командного управління; низький рівень розвитку інститутів громадянського суспільства; неузгодженість молодіжної політики України з молодіжною політикою Європейського Союзу та низький рівень залучення молоді до світового простору.

Серед суб'єктивних причин: низький рівень взаємодії та взаємозв'язку між органами публічної влади, місцевого самоврядування та громадським сектором у сфері формування й реалізації молодіжної політики; відсутність налагодженого прямого та зворотного зв'язку між управлінськими структурами і молодіжним середовищем; низький рівень поінформованості молоді щодо молодіжної політики та молодіжної роботи; низький рівень мотивації молоді та неврахування її інтересів під час планування молодіжної роботи.

За результатами, що отримані в межах проведення Програми «Децентралізація приносить кращі результати та ефективність» (DOBRE), основними проблемами розвитку молодіжної роботи є слабка проінформованість молоді щодо можливостей та перспектив розвитку, відсутність молодіжних та дитячих організацій в ТГ, низький рівень розвитку інфраструктури, зокрема, молодіжної - такої як молодіжні центри, спеціалізовані заклади дозвілля тощо.

Отже, задля розв'язання вищезазначених проблем варто здійснити системний аналіз можливостей та потреб молоді; забезпечити існування відкритої моделі молодіжної політики в Україні, по прикладу Європейських країни, де молоді люди можуть активно і за власним бажанням та покликом брати участь у прийнятті рішень, що впливають на їхнє життя; забезпечити реалізацію заходів відповідно до пріоритетів Концепції, а також для розвитку навичок і здібностей молоді. Вищезазначене обумовлює потребу розроблення стратегічних цілей розвитку в громаді з врахуванням кращих практик молодіжної роботи та моделі реалізації молодіжної політики на рівні об'єднано-територіальної громади.

З огляду на вищезазначене, вважаємо, що основними напрямками реалізації

молодіжної політики на рівні громади є:

- фінансове підґрунтя функціонування молодіжної роботи;
- вдосконалення навичок hard та soft skills для роботи з молоддю, включаючи останні тренди;
- залучення молоді до проєктної діяльності, написанні грантових заявок;
- практична реалізація задекларованих принципів та програм з молодіжної політики.

Реалізація молодіжної політики традиційно відбувається на різних рівнях, і має свою специфіку та власні функції (таблиця 2.6).

Таблиця 2.6 - Рівні реалізації молодіжної політики

Національний рівень	Регіональний рівень	Місцевий рівень
Функції		
<ul style="list-style-type: none"> - законодавче забезпечення процесів формування та реалізації молодіжної політики; - формування державної стратегії молодіжної політики; - впровадження кращих міжнародних практик у вітчизняні програми та концепції; 	<ul style="list-style-type: none"> - відповідність між заходами політики і державними програмами та концепціями; - орієнтація місцевих програм молодіжного розвитку на регіональні потреби та особливості соціально-економічного стану територій; 	<ul style="list-style-type: none"> - в умовах децентралізації владних повноважень зростає відповідальність за прийняття управлінських рішень; - розом зістейкхолдерами перегляд цілей молодіжної політики.
<p>Структурно-функціональна модель формування та реалізації молодіжної політики на рівні громад базується на взаємозв'язку з іншими секторами суспільства, такими як освіта, зайнятість, медицина, громадська участь, соціальний захист, професійний розвиток та інші. Для досягнення результатів у реалізації молодіжної політики необхідні такі умови:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Створення молодіжної інфраструктури: це включає створення молодіжних центрів, клубів, спортивних об'єктів, освітніх закладів та інших установ, які надають послуги та можливості для молоді. 2. Фінансова підтримка заходів молодіжного розвитку: це включає виділення коштів з бюджету та залучення інвестицій для фінансування молодіжних програм, проєктів та заходів. 3. Організаційна підтримка реалізації молодіжної політики: це включає розробку стратегічних документів, законодавчу базу, створення органів управління та координаційних структур для ефективного управління молодіжною політикою. 4. Стимулювання розвитку інститутів громадянського суспільства: це включає підтримку та сприяння діяльності молодіжних організацій, ініціативних груп та рухів, що сприяють активності та участі молоді у суспільному житті. 5. Міжсекторальна та територіальна взаємодія: це включає співпрацю та партнерство між різними секторами (державні органи, місцеве самоврядування, громадські організації, бізнес-структури) для спільної реалізації молодіжних програм та проєктів. 6. Оцінка та моніторинг реалізації заходів молодіжної політики: це включає систематичне збирання даних та оцінку ефективності реалізованих заходів для вдосконалення молодіжної політики та планування майбутні 		

Органи державної виконавчої влади та органи місцевого самоврядування, консультативно дорадчі органи, інституції громадянського суспільства, установи та заклади молодіжної інфраструктури є тими суб'єктами, які покликані формувати та підтримувати молодіжну політику на місцях (таблиця 2.7).

Таким чином, необхідною умовою успішної розробки та впровадження молодіжної політики на рівні територіальних громад можна вважати системну, організаційно оформлену роботу в законодавчому полі з використанням формальних та неформальних практик, задіянням інститутів громадянського суспільства відповідно до молодіжних потреб конкретної громади.

Таблиця 2.7 - Суб'єкти забезпечення участі молоді та взаємодії з молоддю

	Місцевий рівень	Регіональний рівень	Національний рівень
Органи влади	- місцеві органи виконавчої влади; - органи місцевого самоврядування	- місцеві органи виконавчої влади; - органи місцевого самоврядування	- орган законодавчої влади (Верховна Рада України); - центральні органи виконавчої влади
Молодіжне Представництво	- молодіжні консультативно-дорадчі органи		
Інститути громадянського суспільства	- громадські об'єднання, що здійснюють діяльність у сфері молодіжної політики (громадські організації, асоціації, спілки, товариства; молодіжні політичні громадські організації тощо); - органи учнівського та студентського самоврядування;		
Молодіжна інфраструктура	- молодіжні центри		

Враховуючи міжнародний досвід та світові практики молодіжної роботи, вважаємо, що на даному етапі децентралізації владних повноважень головними завданнями молодіжної політики є такі:

- активізація стейкхолдерів громади до розробки проєктів і стратегій у напрямку молодіжної політики;
- стимулювання молодіжних ініціатив, розвиток молодіжного підприємництва та стартапів;
- розвиток загальних компетентностей та soft skills молоді через її залучення до життя громади;

- підтримка поряд із формальною формою неформальної освіти молоді;
- врахування фінансування молодіжних заходів при складанні місцевого бюджету.

Організація молодіжної роботи на рівні територіальної громади, насамперед, залежить від зацікавленості та підтримки голів і депутатів територіальних громад. Доцільно провести роботу з інформування представників місцевих органів публічного управління, зокрема голів ТГ депутатів міських рад, у доцільності і необхідності розвитку молодіжної роботи, запровадження міжвідомчої та міжсекторальної взаємодії (рис. 2.3).

Рисунок 2.3 - Організаційно-управлінська схема взаємодії відділу Уманської міської ради та молоді з питань реалізації заходів молодіжної політики в м. Умань

Організація молодіжної роботи на рівні територіальної громади вилася у успішно реалізовані проєкти: «Академія молодіжного лідера», Програму фонду родини Богдана Гаврилишина «Молодь змінить Україну», регіональний етап програми особистісного розвитку «Державотворець» (24/7). У 2019 році стали фіналістами Національного конкурсу «Молодіжна столиця України». На жаль, у місті не було вільного простору, де б молодь могла збиратися для спільної творчості, реалізації ідей та створення сучасного контенту.

Короткий опис практики подано у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8 – Опис практики креативний молодіжний простір СОФА ХАБ

Етапи	Характеристика
I етап	Першим етапом реалізації проєкту стали зустрічі молоді міста з представниками влади та соціально-активного бізнесу. Підписання Меморандуму про співпрацю в напрямку реалізації молодіжної політики між Уманською міською радою та ЖК «Греків Ліс» стало стартом проєкту СОФА ХАБ.
II етап	ЖК «Греків Ліс» надав приміщення, обладнання, а молодь створила концепцію, дизайн та ергономіку простору
III етап	Мрії та ідеї молоді втілюються в життя. Працюють дитяча зона, лаунжзона, великий івентхол, переговорна кімната, виставкова зона, які легко трансформуються в студії для створення контенту. Будь-яка молода людина може прийти та безкоштовно створити відео і фото для соцмереж, навчатися на майстеркласах, тренінгах, презентувати власні виставки.

СОФА ХАБ доступний для людей з інвалідністю. Щосуботи проводиться сімейна терапія для них за участі психолога. Пандемія стала поштовхом для пошуку нових форм щодо співпраці та соціалізації молоді, серед яких: онлайнмарафони «Диванний турнір» та танцювальний «Карантин паті», майстеркласи успішних людей у прямій трансляції — таким чином щомісяця до роботи залучається 10 тисяч молодих людей. Коротка характеристика практики креативного молодіжного простору СОФА ХАБ подана у таблиці 2.9.

Таблиця 2.9 – Креативний молодіжний простір СОФА ХАБ

Елементи здійснення практики	Характеристика
Які ресурси були задіяні для реалізації	Ми працюємо в партнерстві з ЖК «Греків Ліс», ТОВ «АВАНГАРД», відділом в справах сім'ї та молоді Уманської міської ради, місцевими кафе, спортивно-розважальними центрами, кінотеатрами,

практики?	фотографами, візажистами, молодіжними громадськими об'єднаннями. Фінансово -матеріальну частину проєкту (приміщення, обладнання, оздоблювальні роботи) взяв на себе меценат Сапаєв Бахтіяр Сабірович. Власний внесок СОФА ХАБ це - людський ресурс. Молодь на волонтерських засадах проводить опитування, знімає відеосюжети, організовує заходи та інші активності. Конструкція співпраці, де об'єднуються молодь, влада, бізнес є найбільш стійкою і результативною.
Досягнення:	відкриття креативного молодіжного простору СОФА ХАБ став прикладом восьмої сходинки «Драбини участі» Роджера Харта. Результатом втілення цього проєкту - збільшення активності молоді, її відповідальності та участі в ухваленні рішень. Щомісяця залучається 10 тисяч молодих людей різними активностями, які проводить команда СОФА ХАБ.
З якою зі сфер молодіжної політики пов'язана практика:	Напрями № 1–10, СОФА ХАБ - універсальний майданчик, де реалізуються майже всі напрямки молодіжної політики.
Яким чином реалізація практики сприяє інтеграції Цілей сталого розвитку?	Наша практика реалізовує Цілі № 3,4,5 (міцне здоров'я, якісна освіта, гендерна рівність), 11 (сталий розвиток міст та спільнот), 16, 17 (мир та справедливість, партнерство заради стійкого розвитку).
Цифрові інструменти під час реалізації практики:	Максимально широко використовуються цифрові інструменти: проведення прямих трансляцій, створення відео, фотоконтенту, спілкування у створених для активностей групах, проведення онлайнфлешмобів, конкурсів та навчань.

Діти навчали батьків танцювати, малювати, батьки допомагали у виконанні завдань. Кожен, хто брав участь у проєкті в соціальних мережах, викладав результати своєї діяльності. Все місто (і не тільки, відповідно до кількості вподобань та поширень) захоплювалося результатами молоді. Коротка характеристика практики ПРОЄКТ «АРТ-LINE» подана у таблиці 2.10.

Таблиця 2.10 – Характеристика практики ПРОЄКТ «АРТ-LINE»

Елементи здійснення практики	Характеристика
Які ресурси були задіяні для реалізації практики?	Проєкт реалізовувався онлайн, саме тому він не вимагав значних матеріальних ресурсів. «Арт-line» включав 10 конкурсів. Три переможці кожного конкурсу визначались за кількістю лайків і переглядів та отримували подарунки, призи, сертифікати. Участь у конкурсах була безкоштовною.
Досягнення:	За період впровадження проєкту «Арт-line» було охоплено понад 500 учасників та долучалися члени їхніх сімей, друзі для створення образів, макіяжу, фото, відео тощо. Основне завдання, яке ми ставили перед собою як організатори, було повністю виконано. У період карантину діти та молодь міста Умань розвивали творчі здібності, набували нових навичок, займались спортом, танцями.

З якою зі сфер молодіжної політики пов'язана практика:	Наша практик пов'язана з сферами № 4 (якісна освіта), 7–8 молодіжної політики (відновлювана енергія, гідна праця та економічне зростання).
Яким чином реалізація практики сприяє інтеграції Цілей сталого розвитку?	Ціль № 4 «Якісна освіта».
Цифрові інструменти під час реалізації практики:	Засоби візуалізації, відео з екрану, відеоконференції, створення презентацій. За допомогою цифрових інструментів молодь мала змогу спілкуватися, комунікувати, впроваджувати ініціативи та творчі проекти, обмінюватися думками, бути почутими.

Однак, карантин, пов'язаний з ковідними захворюваннями, став випробовуванням для нас.

Таким чином, підсумовуючи вищезазначене, можна зробити наступні висновки. Молодіжна політика в Уманській територіальній громаді має включати усі сфери відповідальності по роботі з молоддю, а це культурний розвиток, розвиток патріотичних переконань, освіта, працевлаштування та розвиток підприємництва, соціальний захист) та передбачати використання існуючих установ/закладів з урахуванням функцій різних відповідальних суб'єктів на місцевому рівні.

РОЗДІЛ 3

МОДЕРНІЗАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДІ ТА УМАНСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЦІЛЕЙ СТАЛОГО РОЗВИТКУ

3.1 Механізми впровадження державної молодіжної політики Уманської громади з урахуванням досвіду країн ЄС

Як показує світова практика, в національних молодіжних концепціях молодіжної політики виділяють дві основні стратегії: перша заснована на провідній ролі держави у сфері молодіжної політики, друга – на паритетності відносин держави і громадянського суспільства у сфері молодіжної політики (таблиця 3.1).

Молодіжна політика, загалом, незалежно від моделі, повинна сприяти побудові демократичного та відповідального громадянського суспільства. Як правило, країни Європи розділяються за типом молодіжної політики таким чином, як показано в таблиці (таблиця 3.2).

Таблиця 3.1 – Стратегії молодіжної політики

Стратегії	Характерна риса
Стратегія провідної ролі держави у сфері молодіжної політики	Реалізується у Німеччині та Франції. У цих країнах держава відіграє провідну роль у визначенні пріоритетів молодіжної політики та її здійсненні, тісно взаємодіючи з неурядовими організаціями. Основна відповідальність за реалізацію ефективної молодіжної політики покладається на низовий рівень
Стратегія паритету держави і структур громадянського суспільства у сфері молодіжної політики	Реалізується у США, Великій Британії, Швеції, де держава формулює загальний напрям, цілі та пріоритети молодіжної політики, але в її реалізації головна роль відведена місцевому самоврядуванню і молодіжним громадським організаціям. У цих країнах, як правило, відсутні спеціальні міністерства у справах молоді та молодіжної політики

Впровадження успішного зарубіжного досвіду є важливим кроком у розвитку молодіжної політики в Україні. Рада Європи є престижною організацією з великим досвідом у сфері молодіжної політики, і використання їх індикаторів може бути корисним для України. Індикатори національної молодіжної політики можуть надати системний підхід до розвитку молодого покоління, створюючи чіткі

рекомендації для уряду та інших заінтересованих сторін. Такий підхід може забезпечити збалансований розвиток молодіжного сектору й уникнення недоліків, що можуть виникнути при формуванні молодіжної політики (таблиця 3.3).

Таблиця 3.2 - Типи молодіжної політики країн Європи

Молодіжна політика	Країни	Реалізація
Сконцентрована державна молодіжна політика, що має чітко визначений центр (орган)	Греція, Іспанія, Ліхтенштейн, Люксембург, Португалія та ін.	Спеціалізоване законодавство щодо молоді поділене за сферами: освітня, соціально-економічна, культурно-духовна, молодіжний рух.
Поєднання роботи щодо молоді: 1) у спеціальному державному органі; 2) інших центральних органах, що визначають політику в окремих секторах (освіта, зайнятість, спорт тощо)	Австрія, Бельгія, Ірландія, Нідерланди, Норвегія, Фінляндія, Франція, Швеція та ін.	Розробляється спеціальне законодавство щодо молоді, що охоплює суто проблеми молоді в цілому.
Відсутній спеціальний державний молодіжний орган, політика щодо молоді розподілена по різних секторах	Велика Британія, Ісландія, Данія та ін.	Створюються державні і регіональні програми, що спрямовані на розвиток і самореалізацію молоді.

Узагальнюючи аналіз за цими індикаторами, можемо сформувані такі рекомендації:

- зацентрувати увагу на розбудові молодіжної інфраструктури в новостворених ТГ, розширити (створити) осередки неформальної освіти молоді;
- активізувати проведення просвітницьких тренінгів на безоплатній основі щодо культивування патріотизму, активізації громадської участі, здорового способу життя, запобігання алкоголізму та наркоманії за можливості на базі молодіжних центрів (на постійному майданчику) на безоплатній основі;
- розширити інформаційно-просвітницьку роботу щодо проведеної молодіжної політики: поширювати інформацію про заплановані заходи; інформувати про наявну молодіжну інфраструктуру та її потенційну користь;
- створити спеціальний напрямок у бюджетному фінансуванні проектів з місцевого розвитку, що стосувався б молоді (1 проект на 1 громаду), де молоді люди могли б представляти в рамках окремого конкурсу свої проекти;

- в рамках чинного законодавства передбачити стимулюючі пільги для започаткування власної справи молодими людьми задля створення сприятливого середовища для реалізації їх інноваційного креативного потенціалу;

- проводити постійний моніторинг громадської думки та вивчення потреби молодих людей щодо заходів МП, попередні та поточні опитування, проводити соціологічні дослідження на місцевому рівні;

- забезпечити формування дієвих молодіжних рад на місцевому рівні;

- проводити творчі та мистецькі акції, конкурси серед молоді щодо пошуку перспектив розвитку громади;

- розширення діяльності молодіжних консультаційних центрів [32].

Таблиця 3.3 – Індикатори національної молодіжної політики

Індикатори	Характерна риса
Індикатор 1: Неформальна освіта (підвищення ролі неформальної освіти – освіти за межами формальної шкільної системи; розвиток молодіжних ініціатив, молодіжних клубів та молодіжних організацій).	В низці місцевих програм наявний пріоритет розвитку неформальної освіти, але без наявної молодіжної інфраструктури та достатнього фінансування та інформаційного забезпечення збільшення зазначеного показника – неможливе.
Індикатор 2: Молодіжна тренінгова політика (розвиток тренерів в молодіжному секторі, мультиплікаторів для підвищення інформованості молоді з різних питань).	Особливо важливу роль, на наш погляд, можуть відігравати тут створення та функціонування хабів з проведенням безкоштовних заходів, а також на оплатній основі та на умовах співфінансування.
Індикатор 3: Нормативно-правова база у молодіжній сфері (законодавство має визнавати участь молодих людей і молодіжних НУО в прийнятті політичних рішень, створювати законодавчу базу для ефективної роботи).	Щодо нормативно-правової бази, нами уже зазначалося, що її напрацьовано, елементи для забезпечення участі молоді в ній наявні, в цілому її можна позитивно охарактеризувати. Проблема швидше не в нормотворчості, а в практичній реалізації.
Індикатор 4: Молодіжний бюджет (бюджет для сприяння розвитку молодіжних ініціатив та молодіжних організацій, виділення адміністративних грантів).	Щодо висловленої молоддю на форумі ООН ідеї щодо пільгового ведення бізнесу молоддю, стимулювання молодіжних стартапів, то такий досвід нині майже відсутній. Досвід грантового фінансування у незначній кількості великих міст все ж наявний, однак він не містить жодних преференцій для молодих людей.
Індикатор 5: Молодіжна інформаційна політика (прозорість державної політики щодо молодих людей, інформування молоді про різні можливості, які для неї існують).	Нині активно починають функціонувати молодіжні центри, минулого року відповідною постановою затверджено Типове положення про молодіжні центри, але лише чверть молоді поінформована щодо наявності таких центрів, а про можливості, що вони створюють і того менше. Лише половина молодих людей знають про суть реформи децентралізації, решта не володіє жодною інформацією
Індикатор 6: Багаторівнева політика (розробка планів дій, які будуть реалізовані не тільки на національному рівні, але на всіх рівнях державного управління).	Наявні цільові програми формують умовну ієрархію, водночас зміст цих програм не дає змоги вести мову про їх взаємозв'язок та скоординованість.
Індикатор 7: Дослідження в області молоді (політика повинна бути заснована не на припущеннях, а тільки на фактах і результатах досліджень молодіжного середовища).	Позитивним у рамках цього індикатору є наявність щорічних звітів та щорічних матеріалів соціологічних опитувань, що надає змогу сформувавши певну загальну картину. Разом з тим, на місцевому рівні така практика

	поширена слабо.
Індикатор 8: Участь (форми залучення молодих людей до процесу прийняття рішень).	Деякі інституції (окремі молодіжні ради) носять суто формальний характер та не чинять суттєвого впливу
Індикатор 9. Міжвідомча співпраця (відповідальність і співпраця між різними профільними міністерствами – молоді, спорту, Зосвіти, культури, оборони, охорони здоров'я, транспорту, праці, сільського господарства)	Координаційні механізми міжвідомчої співпраці наявні, інколи представники зазначених напрямів об'єднані в єдиний гуманітарний департамент. Однак, варто вести мову лише про співпрацю профільних органів суміжних цільових спрямувань.
Індикатор 10. Інноваційність (просування інновацій, креативний підхід до вирішення проблем і стимулювання творчості молоді).	Щодо інноваційності та креативного підходу, то його краще можна прослідкувати на місцевому рівні, ніж на загальнонаціональному.
Індикатор 11: Молодіжні консультативні органи (створення структур для консультацій та партнерства між державою та молоддю)	Консультаційні органи почали функціонувати, однак досі вони не набули повнофункціонального характеру.

Джерело: на основі [32]

З використанням європейського досвіду українське законодавство в останні роки були імплементовані правові норми, що зобов'язали структурні підрозділи надавати адміністративні послуги населенню через Центри надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП).

У зв'язку із наведеним вище пропонується механізм реалізації молодіжної політики на регіональному та місцевому рівнях через ЦНАПи (рисунок 3.1). Який наочно демонструє, що питання реалізації молодіжної політики на регіональному та місцевому рівнях вирішуються різними структурними підрозділами, що ускладнює її втілення.

Отже, для активізації участі молоді необхідно використовувати низку засобів впливу на усіх рівнях реалізації молодіжної політики. Специфічним через свою наближеність до кінцевого «споживача» є саме місцевий рівень, де результативність та ефективність таких засобів оцінити досить просто.

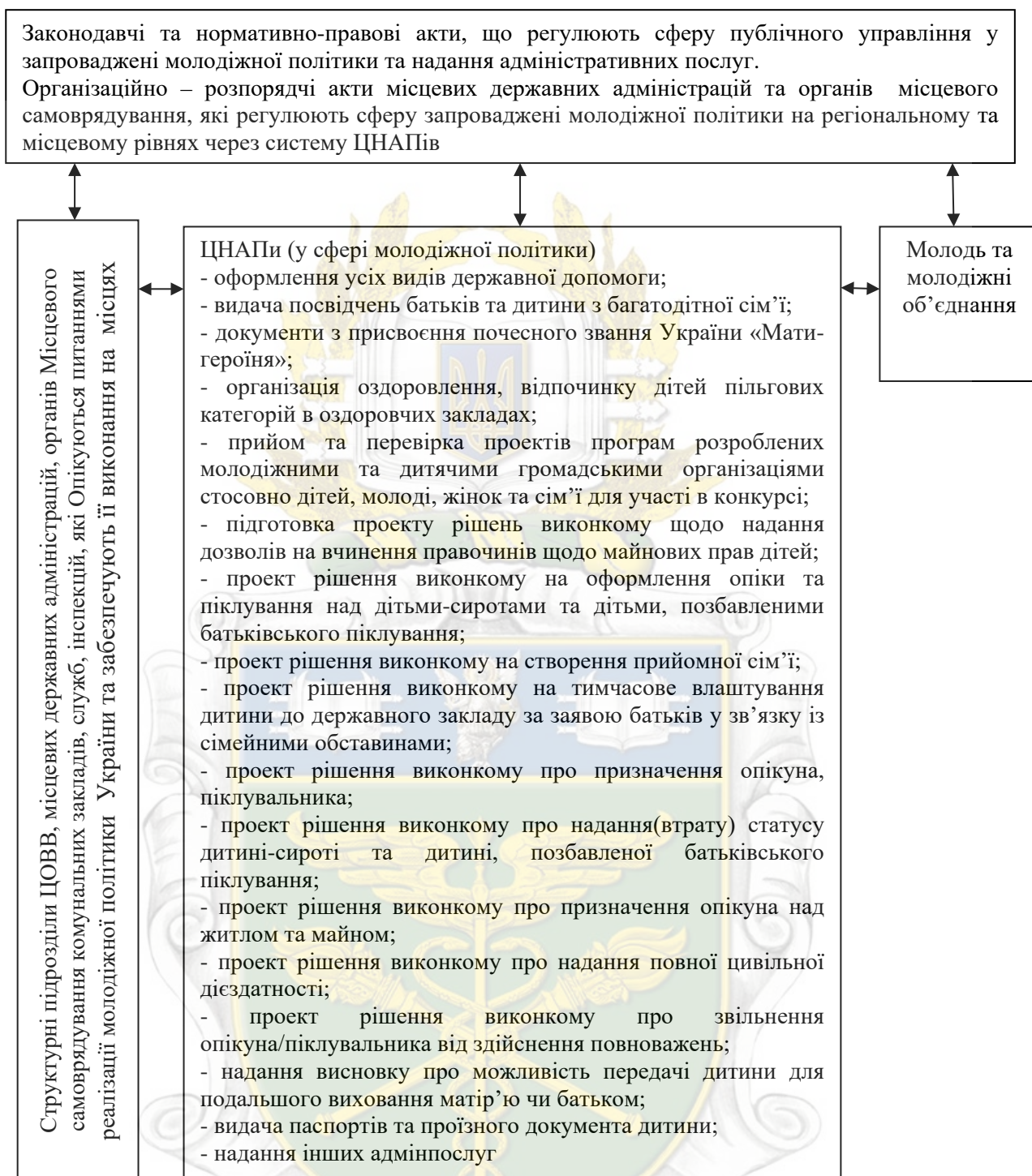

Рисунок 3.1 - Схема організаційно-управлінського механізму реалізації молодіжної політики з використанням ЦНАПів на місцевому рівні

На рисунку 3.2. представлено засоби впливу органів місцевого самоврядування на розвиток та реалізацію молодіжної політики в Україні, серед яких наявні організаційні, адміністративно-правові, морально-етичні, фінансово-економічні та інформаційні.

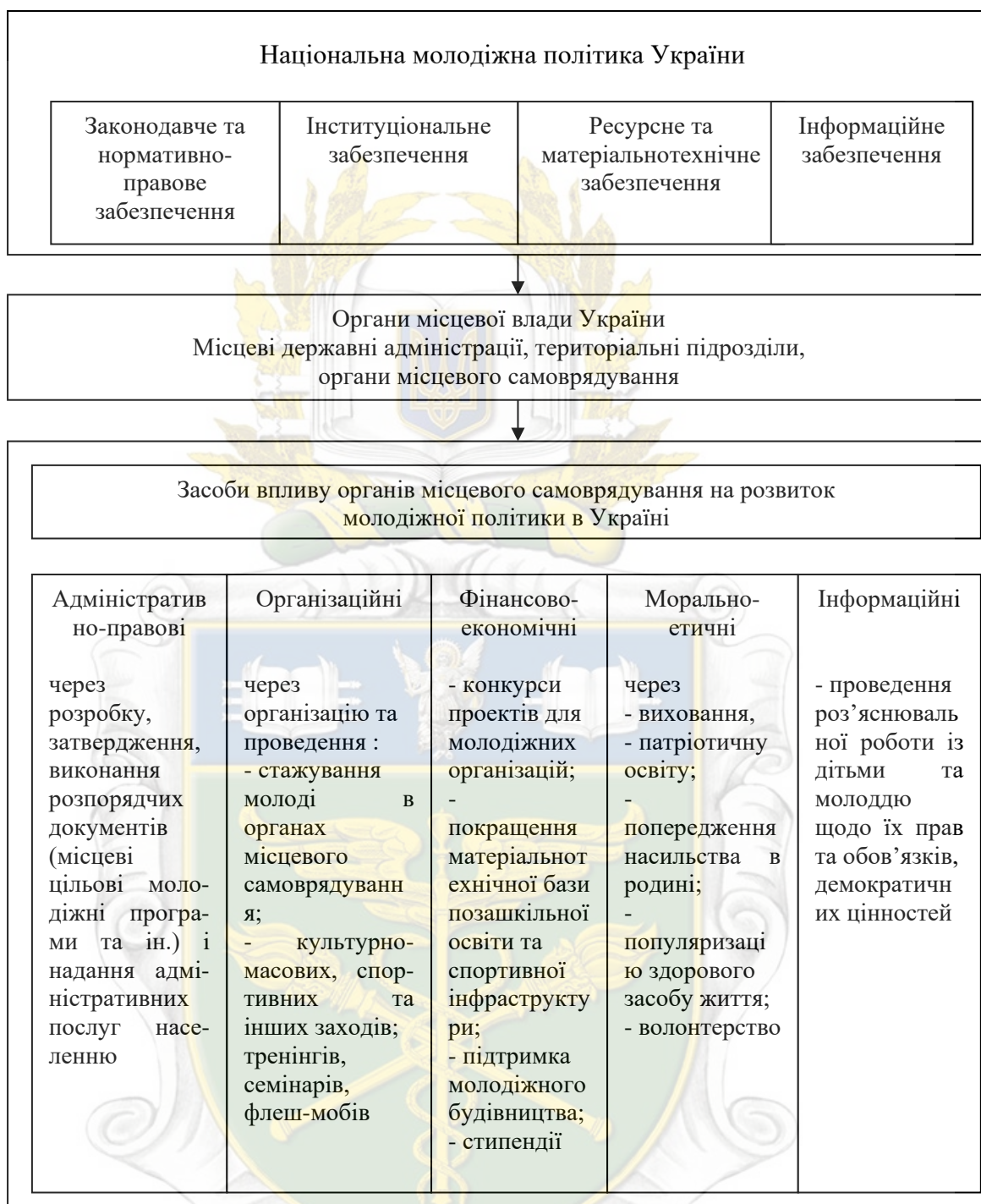

Рисунок 3.2 - Засоби впливу органів місцевого самоврядування на розвиток та реалізацію молодіжної політики в Україні

З урахуванням сучасних управлінських практик та світового досвіду нами розроблено й запропоновано принципово нову модель оновлення організаційно-управлінської діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики, яка враховує нові форми роботи, вимоги до кваліфікаційної

підготовки працівників таких підрозділів, напрями діяльності та інші сучасні аспекти розвитку у цій сфері (рисунок 3.3).

Рисунок 3.3 - Модель удосконалення організаційно-управлінської діяльності Уманської міської ради щодо реалізації молодіжної політики

Таким чином, запропонований підхід до формування сучасної молодіжної політики на місцевому рівні можна ще доповнити використовуючи 11 Індикаторів молодіжної політики Ради Європи у якості результативних показників. Це допоможе надати об'єктивну оцінку ефективності місцевої молодіжної політики та приймати якісно нові управлінські рішення органами місцевого самоврядування у цій сфері.

3.2 Напрями формування ефективного алгоритму взаємодії молоді та Уманської міської ради

Молодіжна робота на місцевому рівні потребує аналізу потреб молоді в регіоні та оцінки наявної молодіжної інфраструктури. Особливу увагу слід звернути на забезпечення спроможності громад самостійно вирішувати молодіжні питання з використанням власних ресурсів, що є основним завданням реформи місцевого самоврядування. Важливо обґрунтувати доцільність впровадження та напрямки молодіжної роботи і молодіжної участі на рівні територіальної громади. Головною метою партнерського підходу є максимальна молодіжна участь не лише у сфері молодіжної політики, а й в інших сферах суспільного життя. Це досягається шляхом поєднання системи публічного управління з різнорівневими органами молодіжного самоврядування.

Сьогодні, найбільш соціально значущі і поширені форми партнерства між органами державної влади і молоддю подано у таблиці 3.4.

Таблиця 3.4 - Форми партнерства між органами державної влади і молоддю

Форми партнерства	Характерна риса
Реалізація державних і муніципальних замовлень на виконання молодіжними об'єднаннями робіт, надання послуг по реалізації програм і проектів для дітей та молоді	Молодь є фактично партнерами владних структур. Представники молодого покоління за фінансової, організаційної, методичної, інформаційної та іншої підтримки держави ведуть різнопланову діяльність в інтересах молоді, виступаючи в ролі виконавців державних і муніципальних замовлень.
Підтримка і розвиток діяльності молодіжних організацій виховної спрямованості	Його учасники можуть вирішувати найважливіші соціальні завдання, пов'язані з кадровим забезпеченням дитячих позаміських та міських таборів, вести роботу з навчання дитячого та молодіжного активу. Створення педагогічних загонів з різними категоріями молоді. Реалізація пілотських проектів
Участь молоді у волонтерських рухах	Відносини між благодійною організацією, молоддю несуть у собі риси партнерства його альтруїстичному прояві. Розширення практик участі у волонтерських групах має на меті вирішення актуальних суспільних проблем
Діяльність структур молодіжного, студентського та учнівського громадського самоврядування, в тому числі розвиток молодіжного парламентаризму	Це питання знаходить свою реалізацію, передусім, на місцевому рівні у вигляді молодіжних парламентів як громадських консультативно-дорадчих структур при обласних та міських радах

Обґрунтування напрямків та завдань молодіжної роботи на рівні територіальної громади передбачає послідовне виконання таких завдань:

- визначення потреб та проблем молоді громади, рівня зацікавленості та готовності долучатися до вирішення молодіжних питань;
- оцінка наявних ресурсів: молодіжної інфраструктури, спеціалістів, які працюють з молоддю, бізнес-партнерів та громадських об'єднань;
- обґрунтування нагальних молодіжних проблем та шляхів їх вирішення;
- планування молодіжної роботи з вирішення нагальних проблем молоді громади із залученням наявних ресурсів, передусім - соціально активної молоді.

За результатами соціологічних опитувань і наукових досліджень, проведених Державним інститутом сімейної та молодіжної політики у 2019-2021 роках, розроблено й апробовано методику оцінки молодіжної роботи та молодіжної інфраструктури на місцевому рівні.

Алгоритм передбачає впровадження двох послідовних етапів: «оцінка ситуації» та «планування молодіжної роботи», кожен з яких містить низку завдань (таблиця 3.5).

Таблиця 3.5 - Алгоритм обґрунтування та планування молодіжної роботи на місцевому рівні за активної участі молоді

Етапи	Зміст завдання
Етап 1. Оцінка ситуації, завдання	<ul style="list-style-type: none"> - сформувати команду молодіжних лідерів, які організують і координують роботу; - провести оцінку молодіжної роботи та молодіжної інфраструктури територіальної громади; - визначити проблеми і потреби молоді територіальної громади.
Етап 2. Планування молодіжної роботи, завдання	<ul style="list-style-type: none"> - розробити можливі шляхи вирішення проблем молоді на рівні територіальної громади; - спланувати молодіжну роботу відповідно до конкретних потреб молоді

Запропонований алгоритм обґрунтування та планування молодіжної роботи на місцевому рівні було апробовано Уманською міською радою у рамках соціального проєкту «Формування обґрунтованої молодіжної політики в умовах децентралізації на місцевому рівні». Проєкт було реалізовано з метою визначення місцевих потреб і запитів молоді з подальшим обґрунтуванням завдань та напрямів

молодіжної роботи на рівні селища за участі молоді. Результатом даного проєкту має бути створення Молодіжного парламенту; відкриття кінотеатру під відкритим небом; проведення електрифікації вулиць; активізація молоді; створення молодіжного простору на базі місцевих клубів.

Із вище сказаного визначимо основні елементи взаємодії молоді та Уманської міської ради: головні аспекти реалізації в умовах досягнення сталих цілей розвитку (таблиця 3.6).

Таблиця 3.6 – Елементи взаємодії молоді та Уманської міської ради: головні аспекти реалізації в умовах досягнення сталих цілей розвитку

Елементи молодіжної залученості	Характерна риса
Залучення молоді	Цей підхід стає наскрізним у молодіжній політиці. Нічого для молоді і про молодь без молоді. Це стосується як і управління справами територіальної громади, вирішення питань місцевого значення, так формування й реалізації молодіжної політики на національному рівні. Разом з тим така робота має свою особливість: залучаючи молодь до участі у громадському житті, прийнятті рішень на різних рівнях, паралельно необхідно створити усі умови для громадянської освіти молодих людей. Формування громадянської компетентності у молоді забезпечить її ефективну взаємодію з органами публічної влади. Не просто зустрічатися з сільським чи міським головою, а знати яким чином функціонують органи місцевого самоврядування, розуміти як формується і витрачається бюджет, яким чином можна реалізувати місцеву ініціативу тощо.
Механізми участі молоді	Залучення молоді підкріплюватиметься відповідними механізмами участі і матиме різний формат – інформування молоді, консультації з молоддю, діалоговий формат взаємодії з молоддю та партнерство (спільна дія з розроблення та впровадження молодіжних програм, проєктів). Створюватимуться консультативно-дорадчі органи (КДО) за участю молоді на різних рівнях, тобто славнозвісні молодіжні ради. На загальнодержавному рівні діятиме Національна рада з питань молоді, а на регіональному та місцевому (в територіальній громаді) при відповідних місцевих державних адміністраціях, органах місцевого самоврядування – молодіжні ради. Правда такі КДО є лише інструментом, яким треба буде навчитися користуватися.
Молодіжна робота	Закон 3718 від 23.06. 2020 надає можливість інституалізувати цю діяльність. Унормовується поняття молодіжний працівник, тобто це повноцінна професійна діяльність з відповідною системою підготовки, професійного розвитку. Територіальні громади можуть створювати робочі місця для молодіжних працівників, а в різних установах та організаціях також можуть запроваджувати такі посади чи укладатися договори на здійснення молодіжної роботи залученими молодіжними працівниками. Також запроваджується інфраструктура молодіжних центрів на різних рівнях: від всеукраїнського до місцевого.
Інституційна підтримка молодіжних громадських організацій	В Україні буде створено Український молодіжний фонд - бюджетна установа, яка уповноважена Кабінетом Міністрів України здійснювати підтримку молодіжних проєктів та виконання окремих завдань молодіжної політики. Молодіжні громадські організації отримують можливість залучати бюджетні кошти для впровадження проєктів на різних рівнях та статутної діяльності. Проте такий фонд ще має пройти непростий шлях інституційного становлення, щоб мати належну суспільну довіру та бути ефективним.

Таким чином, удосконалення взаємодії молоді та органів публічної влади в контексті реалізації цілей сталого розвитку Уманської громади дозволить отримати значущі соціальні ефекти (рисунок 3.4).

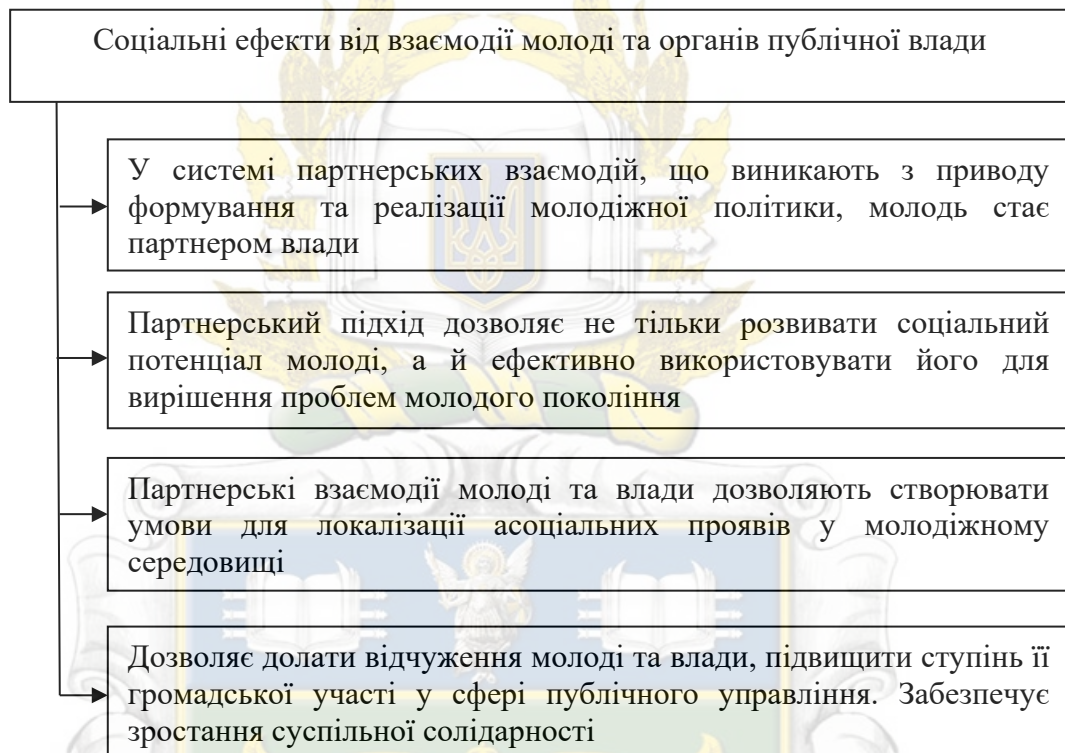

Рисунок 3.4 – Соціальні ефекти від взаємодії молоді та органів публічної влади

Для подальшого розвитку та реалізації молодіжних програм важливо вжити наступні заходи:

1. Зміцнити політику, спрямовану на забезпечення молоді необхідними умовами для їх фізичного та морального розвитку. Це може включати створення сприятливих умов для заняття спортом, підтримку культурних активностей та надання доступу до освіти та розвитку навичок.

2. Посилити співпрацю різних інституцій для ефективнішої реалізації молодіжних цільових програм. Це може включати співпрацю між урядовими органами, неприбутковими організаціями, громадськими ініціативами та бізнес-сектором.

3. Забезпечити цільову спрямованість програм розвитку молоді, адаптуючи їх до потреб та пріоритетів молоді. Це може включати проведення досліджень та консультацій з молоддю для визначення їх потреб і пріоритетів.

4. Розробити сучасну методологію та інноваційний інструментарій для реалізації молодіжних програм. Це може включати використання новітніх технологій, впровадження онлайн-ресурсів та мобільних додатків для зручного доступу молоді до програм та послуг.

5. Популяризувати здоровий спосіб життя, що є важливим у сучасних умовах урбанізації та інформатизації. Це може включати організацію спортивних подій, просвітницькі кампанії та доступ до здорового харчування.

6. Впровадити новітні стандарти якості в сфері охорони здоров'я молодого покоління. Це може включати надання якісних медичних послуг, популяризацію профілактичних заходів та підтримку психологічного благополуччя молоді.

7. Популяризувати відвідування закладів спортивно-виховного спрямування. Це може включати організацію змагань, тренувань та акцій для привертання молоді до зайняття спортом.

8. Створити осередки розвитку неформальної освіти з метою професійної орієнтації молоді. Це може включати організацію семінарів, майстер-класів та курсів для розвитку навичок, які відповідають сучасним ринковим потребам.

Ці кроки сприятимуть розвитку та реалізації молодіжних цільових програм та забезпечать максимальну підтримку та залучення молоді до різних сфер суспільного життя. Варто визначити основні механізми та інструменти залучення молоді до процесу ухвалення рішень (таблиця 3.7): від простого інформування до активної партнерської діяльності.

Умовами ефективності впровадження запропонованого підходу у формуванні обґрунтованої молодіжної політики та плануванні молодіжної роботи на місцевому рівні є зацікавленість представників органів виконавчої влади та місцевого самоврядування; робота молодіжної команди, які організує та координує взаємодію представників влади, спеціалістів та молодіжних активістів; безпосередня участь молоді на усіх етапах проєкту, створення молодіжної соціологічної служби; залучення та взаємодія у реалізації проєкту спеціалістів, які працюють з дітьми та молоддю, та молодіжного активу громади; науковометодичний супровід діяльності та ефективна партнерська взаємодія з

інститутами громадянського суспільства для досягнення спільних результатів.

Таблиця 3.7 - Механізми залучення молоді до процесу ухвалення рішень

Механізми	Інструменти
Інформаційний рівень	
Отримання неформальної освіти	створення молодіжних таборів, неформальних молодіжних організацій просвітницького напрямку
Розміщення інформаційного контенту для молоді на інтернет-ресурсах	створення інформаційного мобільного застосунку для молоді щодо роботи органів публічної влади, різних форумів, флешмобів у соціальних мережах
Консультавання	
Участь у роботі консультативнодорадчих органів	молодіжні ради, колегії, комітети з питань виховання молодого покоління, парламенти тощо.
Діалог	
Діяльність молодіжних центрів	ініціювання, створення та розвиток молодіжних громадських організацій, волонтерських організацій, комітетів, багатосторонніх консультативних органів; проведення тренінгів, семінарів та дискусійних форумів
Партнерство	
Залучення до політичної участі	членство у політичних партіях, реалізація права обирати та бути обраним до органів публічної влади
Стажування молоді в органах публічної влади	програми залучення молоді «Молодіжний працівник», «Дні відкритих дверей»,
Залучення молоді до міжнародних проєктів	мотивування молоді до участі у міжнародних програмах, зокрема в європейських програмах та проєктах
Участь молоді у формуванні молодіжної політики	надання можливостей для участі молодих фахівців у різного роду реформаторських командах та проєктах; участь у формуванні окремих напрямів молодіжних програм та порядку денного молодіжних заходів; використання засобів матеріального стимулювання та морального заохочення для активних молодих людей тощо.

Таким чином, залучення молоді до процесів прийняття управлінських рішень сприятиме активній участі молоді у формуванні демократичного суспільства та забезпечить більш рівноправне представництво інтересів молоді в багатьох сферах суспільного життя. А формування партнерських взаємовідносин (Ціль сталого розвитку № 17) дає змогу реалізувати безліч цілей сталого розвитку: подолання бідності, голоду, сталий розвиток спільнот і інші.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

На основі опрацьованого матеріалу можемо зробити висновки, що мета кваліфікаційної роботи досягнута, завдання вирішені. Концепція сталого розвитку дозволить визначити й реально впровадити нові засади ефективного функціонування територіальної громади, що забезпечить зростаючі потреби мешканців населених пунктів без перекладання можливих негативних економічних, екологічних та соціальних наслідків на майбутнє. Ця концепція плідно реалізується в соціальних практиках не лише на національному чи наднаціональному рівнях управління, а й на рівні окремих населених пунктів (територіальних громад), де безпосередньо проявляється поведінка людини й відбувається задоволення більшості її потреб.

Таким чином, ми дійшли висновків, що молодь має силу, яка справді може бути рушійною для розвитку суспільства і держави. Дійсно, молодіжна політика є важливим інструментом для забезпечення самоусвідомлення та самореалізації молоді, а також вирішення їх проблем та підтримки їхньої громадської активності.

Розвиток держави у сучасних умовах неможливий без активної участі молоді. Розробка та реалізація ефективної молодіжної політики сприяють не лише розвитку особистості молодого покоління, але і забезпечують підтримку інновацій, оновлення і розширення соціального резерву молодих людей, сталого розвитку країни та окремої громади. Важливо, щоб держава та владні інституції зосереджували свої зусилля на створенні сприятливих умов для молоді, забезпеченні їх участі в процесах прийняття рішень і створенні політичних та соціальних можливостей для їхнього розвитку і самореалізації.

Зміцнення партнерства між органами державної влади, місцевим самоврядуванням та інститутами громадянського суспільства є надзвичайно важливим для розвитку молодіжної роботи. Таке партнерство дозволить поєднати ресурси та знання різних секторів у реалізації ефективних програм та проєктів. Для забезпечення участі молоді у прийнятті рішень, важливо розвивати молодіжні

консультативно-дорадчі органи, які дозволять молодим людям висловлювати свої ідеї, думки та пропозиції щодо розвитку молодіжної сфери. Також слід підвищувати рівень компетентностей молоді та фахівців, які працюють з дітьми та молоддю, шляхом надання доступу до навчань, тренінгів та професійного розвитку. Розвиток мережі молодіжних центрів є важливим аспектом, оскільки вони є ключовими точками доступу до послуг та можливостей для молоді. Широкий спектр роботи, що проводиться в молодіжних центрах, сприяє активній участі молоді у різних сферах життєдіяльності та їх особистому розвитку. Інфраструктура молодіжних центрів створює необхідні умови для залучення та забезпечення комфортного середовища для розвитку молоді. Розробка та впровадження подібних заходів сприятиме покращенню молодіжної роботи та розвитку молодіжної участі на всіх рівнях.

Національна молодіжна стратегія до 2030 року представляє нові підходи для розвитку молоді в Україні, враховує важливі аспекти, передбачені Цілями сталого розвитку України на період до 2030 року, затверджені указом Президента, молодіжними стратегіями та документами, що регламентують засади розвитку молодіжної політики ООН, Ради Європи та Європейського Союзу, а також демографічні, безпекові та економічні виклики в українському та світовому масштабі.

Молодь має великий потенціал у соціальному та професійному розвитку і може впливати на формування загальнонаціональних пріоритетів розвитку. Знання та компетенції молоді розвиваються швидше ніж у інших поколінь, що дає їм перевагу в освоєнні нових технологій та ідей. Врахування інтересів молоді є ключовим аспектом для успішного розвитку суспільства. Вони є активною групою, яка може бути рушієм у розвитку громади та держави. При визначенні стратегії розвитку необхідно враховувати потреби, проблеми та інтереси молоді, сприяти їх участі в прийнятті рішень та розробці політики.

Розширення повноважень місцевих рад і залучення молоді до процесу прийняття рішень може допомогти підтримати їхню активність та сприяти розвитку місцевих громад. Молодь може бути рушієм змін у громаді, вносячи нові

ідеї, пропозиції та реалізовуючи проекти, спрямовані на поліпшення життя людей. Впровадження механізму взаємодії молоді та органів публічної влади в контексті реалізації цілей сталого розвитку виявляється об'єктивно необхідним з таких причин:

по-перше, молодь успішно адаптується до нових реалій і несе в собі великий громадський потенціал. Вона проявляє активність у різних сферах життя, вносить свої ідеї та реалізує проекти, спрямовані на поліпшення суспільства;

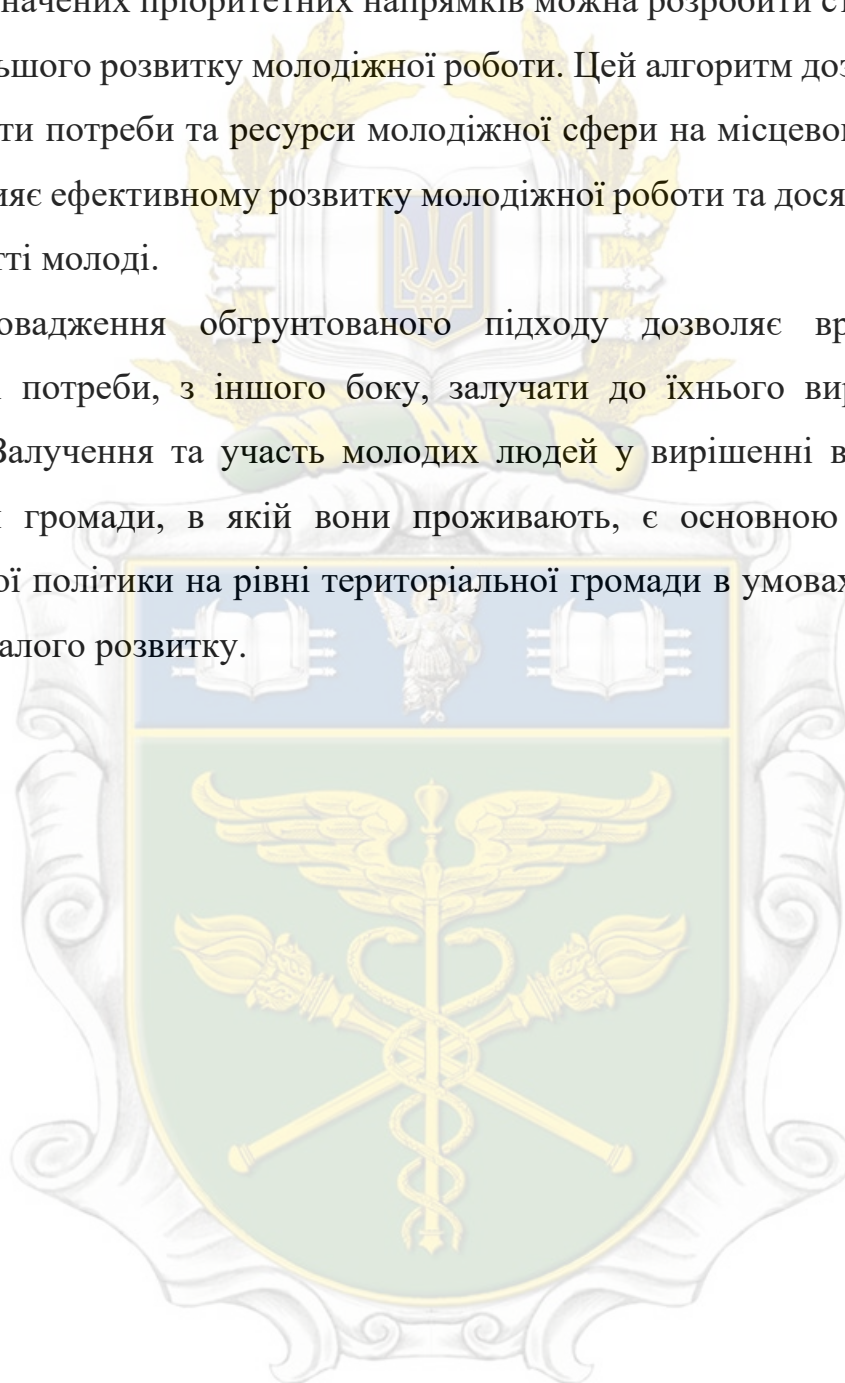
по-друге, забезпечення кадрового, інституціонального, фінансового та інформаційного забезпечення молодіжної політики сприяє розвитку молодіжного сектору, сприяє залученню молоді до активної участі у суспільному житті та забезпеченню їхніх потреб;

по-третє, соціальне партнерство грає важливу роль у сприянні безконфліктній та конструктивній соціальній взаємодії. Співпраця між молодіжними організаціями, державою, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами сприяє реалізації молодіжних проектів, вирішенню глобальних проблем та формуванню сприятливого середовища для розвитку молоді.

Алгоритм обґрунтування та планування молодіжної роботи на місцевому рівні з активною участю молоді є важливим інструментом для ефективного визначення потреб та ресурсів у молодіжній сфері. Він дозволяє систематично збирати та аналізувати інформацію про молодіжні потреби та ресурси територіальної громади, що дає можливість створити обґрунтовану стратегію розвитку молодіжної роботи. Перший крок у даному алгоритмі - збір інформації про потреби та ресурси молодіжної сфери на рівні територіальної громади. Це можна зробити шляхом проведення анкетування, фокус-груп, інтерв'ю з представниками молоді, спостереження та аналізу доступних даних. Другий крок - аналіз та оцінка отриманих даних. На цьому етапі важливо виявити пріоритетні потреби та проблеми молоді, а також ідентифікувати наявні ресурси в молодіжній сфері. Третій крок - визначення пріоритетних напрямків і завдань молодіжної роботи на рівні громади. На основі отриманих результатів аналізу можна визначити

основні проблеми та потреби молоді, а також визначити пріоритетні напрямки діяльності, які потребують негайного втручання та розвитку. Четвертий крок - планування молодіжної роботи із залученням наявних ресурсів та партнерів. На основі визначених пріоритетних напрямків можна розробити стратегію та план дій для подальшого розвитку молодіжної роботи. Цей алгоритм дозволяє максимально враховувати потреби та ресурси молодіжної сфери на місцевому рівні, що в свою чергу сприяє ефективному розвитку молодіжної роботи та досягненню позитивних змін у житті молоді.

Впровадження обґрунтованого підходу дозволяє враховувати місцеві молодіжні потреби, з іншого боку, залучати до їхнього вирішення усі наявні ресурси. Залучення та участь молодих людей у вирішенні власних проблем та розбудови громади, в якій вони проживають, є основною умовою реалізації молодіжної політики на рівні територіальної громади в умовах децентралізації на засадах сталого розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Артеменко І. Взаємодія органів державної влади та інститутів громадянського суспільства у формуванні й реалізації молодіжної політики. : дис. ... канд. наук з держ. управління : 25. 00. 01. Дніпро, 2017. 254 с.
2. Балакірева О.М., Головенько В.А. Державна молодіжна політика як важливий напрям діяльності владних інститутів щодо розв'язання проблем молоді в сучасній Україні. Український соціум. 2016. № 6. С. 149—150.
3. Безрук О. Проблемне поле політичної мобільності: теоретичний аспект. 2018. С. 27–32.
4. Вишнеvsька О. Удосконалення нормативно-правового забезпечення державної молодіжної політики в Україні. Статистика України, 2014, № 3. С. 58-62.
5. Бостан С.К, Бостан Л.М. Право участі дітей та молоді у суспільно-політичному житті. Правова позиція. 2020. № 3 (28). С. 13–18.
6. Васильєв А. Конвергенція моделей реалізації державної політики, спрямованої на молодь. Публічне управління: теорія та практика. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/Pubupr_2013_3_34.pdf
7. Гайванович І. Молодіжний рух України: тенденції та перспективи розвитку. Молода нація: альманах: Спецвипуск. Київ, 2018. С. 115–121.
8. Головенько В.А. Молоде покоління України в алгоритмі суспільних процесів. Український соціум. 2016. № 2. 34 с.
9. Декларація про загальні засади державної молодіжної політики в Україні. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2859-12#Text>.
10. Державна служба статистики України. URL: <http://database.ukrcensus.gov.ua/PXWEB2007/index.htm>.
11. Дерій Ж. В., Скиба С. А. Вплив механізмів державного регулювання на процеси функціонування людського потенціалу. Проблеми і перспективи економіки та управління. 2016. № 1(15). С. 18–30.

12. Дерій, Ж. В. Капіталізація людського потенціалу: теорія, методологія, практика : монографія. Чернігів : ЧНТУ, 2016. 300 с.
13. Димитров М.Ф. Пріоритетні напрями молодіжної політики у діяльності державних місцевих структур та громадських організацій. Проблеми освіти: наук.метод. зб. К., 2016. Вип. 44. С. 63—66.
14. Донченко Т. Основні моделі державної молодіжної політики: закордонний та вітчизняний досвід : зб. наук. пр. Львів : ЛРІДУ НАДУ. № 18/19, 2019. С. 126–133.
15. Донченко Т.О. Формування державної молодіжної політики в Україні: історико-правовий аспект. Наукові праці Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу "Києво-Могилянська академія". Сер.: Державне управління. 2016. Т.125. Вип. 112. С. 141—145.
16. Інструменти публічного управління у сфері молодіжної політики. Посібник розроблений у співпраці з Міністерством молоді та спорту України за підтримки проекту ПРООН «Громадянське суспільство задля розвитку демократії та прав людини в Україні». URL: <https://www.undp.org/sites/g/files/zskgke326/files/migration/ua/posibnyk-dlya-derzhsluzhbovcziv..pdf>
17. Захарін С. В., Кичко І. І., Савченко В. Ф. Удосконалення організаційно-економічних та фінансових механізмів реалізації державної соціальної та молодіжної політики в контексті підтримки сталого розвитку. Економіка і управління. 2020. № 1. С. 18-25.
18. Канавець М. Вплив молодіжного руху на формування та реалізацію державної політики України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : спец. 25. 00. 01. Київ, 2019. 20 с.
19. Коваль Г.В. Розвиток державної молодіжної політики: теорія, методологія, механізми реалізації [монографія]. Миколаїв: Видво ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. 432 с.
20. Кожушко Н. Теоретико-методологічні засади формування моделей державної молодіжної політики (державно-управлінський аспект). Збірник наукових праць. 2016. № 41. С. 97–102.

21. Комарова Н.М. Спосіб життя української молоді в сільській місцевості. Практична психологія та соціальна робота. 2016. № 4. С. 67—72.
22. Конюх Я.О. Особливості впливу молодіжних еліт на формування державної політики Публічне управління та митне адміністрування, № 3 (22), 2019. – С.68-73.
23. Креативні підходи молоді до питань майбутнього розвитку АПК України! URL: <https://nubip.edu.ua/node/91352>
24. Кулик О.М. Особливості управлінської діяльності у сфері молодіжної політики в місті Києві: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління". К., 2011. 22 с.
25. Лиска О. Взаємодія молоді з органами місцевого самоврядування. Теорія та практика державного управління. 2016. Вип. 3. С. 186–190.
26. Метьолкіна Н. Активізація громадської складової як необхідна умова підвищення ефективності державної молодіжної політики. Інноваційні рішення в молодіжній політиці: матеріали Міжнародної науково практичної конференції. (26-27 червня 2007 року). Х.: Видво ЧПІ "Нове слово", 2017. 176 с.
27. Метьолкіна Н. Механізми формування та реалізації державної молодіжної політики в Україні : дис. ... канд. наук : 25.00.02. 2019. URL: <https://mydisser.com/ua/catalog/view/386/822/17511.html>.
28. Молодіжна політика в умовах децентралізації. Методичні рекомендації для спеціалістів, які реалізують державну політику в молодіжній сфері / за ред. І. В. Пешої. 2-ге вид. Київ : ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2019. 40 с.
29. Молодіжна політика підтримується державою URL: <http://www.vin.gov.ua/dep-smp/molodizhnyu>.
30. Молодіжна політика: оновлення засад та механізмів URL: <https://decentralization.gov.ua/news/13357>
31. Молодь та молодіжна політика в Україні: соціально-демографічні аспекти за ред. Е. М. Лібанової. Київ : Інститут демографії та соціальних досліджень ім. М. В. Птухи НАН України, 2018. 248 с.

32. Мотречко В.В. Організація діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. наук з держ. упр.: спец. 25.00.04 – місцеве самоврядування. Одеса, 2018. 23 с.
33. Несват Т. Реалізація молодіжної політики в умовах децентралізації влади на регіональному рівні. Державне управління та місцеве самоврядування. 2019. Вип. 1(40). С. 137–143.
34. Орлов В.В. Шляхи удосконалення регіональної молодіжної політики. Економіка та держава. 2018. № 6. С. 102—104.
35. Палагнюк Ю., Файчук О., Костева Т. Особливості соціальної активності молоді України в умовах євроінтеграції. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2019. № 2. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2019_2_19.
36. Парубчак І.О. Політикоправові засади реалізації державної молодіжної політики у Львівській області. Ефективність державного управління: зб. наук. Праць. Львів. регіон. інт держ. Нац. акад. держ. упр. при Президентові України; за заг. ред. А.О. Чемериса. Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2015. Вип. 9. С. 112-119.
37. Переглянута Європейська хартія про участь молоді в місцевому та регіональному житті. URL: <https://rm.coe.int/168071b58f> (Дата звернення: 15.10.2022)
38. Перспективи Національної молодіжної стратегії — Президент підписав указ. URL: <https://armyinform.com.ua/2021/03/23/perspektyvy-naczionalnoyi-molodizhnoyi-strategiyi-prezydent-pidpysav-ukaz/>
39. Про затвердження загальноміської Програми благоустрою міста Умань на 2016-2020 роки. URL: <https://uman-rada.gov.ua/index.php/dokumenty/item/4856-pro-zatverdzhennia-zahalnomiskoi-prohramy-blahoustroiu-mista-uman-na-20162020-roky>
40. Про затвердження Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2021-2025 роки та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України Постанова Кабінету міністрів України № 579 від 2 червня 2021 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/579-2021-%D0%BF#Text>

41. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року Указ Президента України № 94/2021 від 12.03.21 року. URL: <http://osvita.ua/legislation/other/81510/>
42. Публічне управління та адміністрування : навч. посібник / Скидан О. В., Якобчук В. П., Дацій Н. В., Ходаківський Є. І. [та ін.] ; за заг. ред. О. В. Скидана. – Житомир : ЖНАЕУ, 2017. 705 с.
43. Ременюк Я. Механізм взаємодії молоді та органів публічної влади в контексті реалізації цілей сталого розвитку. Вісник студентського наукового товариства «Ватра» Вінницького торговельно-економічного інституту КНТЕУ. Вінниця: Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ КНТЕУ Вип. 146 С.120-135.
44. Яна Ременюк. Особливості функціонування механізму взаємодії молоді з органами публічної влади. «Менеджмент ХХІ століття: сучасні моделі, стратегії, технології» Вінниця: Центр підготовки наукових та науково-методичних видань ВТЕІ КНТЕУ, 2022. Ч. 2. С.133-143.
45. Як ООН підтримує Цілі сталого розвитку в Україні. URL: <https://ukraine.un.org/uk/sdgs>

